

අත්පිරාග සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ ආහාරා
භුතානංවා සත්තානං ධීතියා
සම්භවෙසීනං වා අනුග්ගහාය
කතමෙ වත්තාරො?
කබලීකාරො ආහාරො ඔළාරිකො වා සුඛුමො වා
එස්සො දුතියො, මනොසඤ්චෙනනා තතියා
විඤ්ඤාණං චතුස්සං ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ
වත්තාරො ආහාරා
භුතානං වා සත්තානං ධීතියා
සම්භවෙසීනංවා අනුග්ගහාය”

මහණෙනි, උපන් සත්ත්වයාගේ පැවැත්ම පිණිස හා ඉපදීම අපේක්ෂා කරන සත්ත්වයන්ට අනුග්‍රහ පිණිසද මේ ආහාර සතරෙකි. කවර සතරක් ද? ඔළාරික වූ හෝ සුඛම වූ හෝ කබලීකාර ආහාරය. දෙවෙනි වූ එස්සාහාරය, තෙවෙනි වූ මනෝසඤ්චෙනනාහාරය, සිව්වැනි වූ විඤ්ඤාණාහාරයයි. මහණෙනි, උපන් සත්ත්වයන්ගේ පැවැත්ම පිණිසත් ඉපදීම අපේක්ෂා කරන සත්ත්වයන්ට අනුග්‍රහ පිණිසත් මේ ආහාර සතර වේ.

කාරුණික වූ පින්වතුන්,

තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බලෙන් පින්වතුන් සියළු දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක් වේවා!. මේ දෙසුමත් පින්වතුන් සියළු දෙනාටම ඉතා ඉක්මන් භවයකදීම දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ මාගී නම් වූ උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මාවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම උපකාරක ධර්ම පෙළක් වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

පින්වතුන් සියළු දෙනාම මේ පරමාර්ථ දේශනාවට මනාව සිහිය පිහිටුවාගෙන පුපුපඤ්ඤා ලෙසින් මෙනෙහි කරන්න. එනම් රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර වන ආකාරයටම ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්න. එය ජීවිතයට ඇතුළත් කර ගැනීමට අධිෂ්ඨානය ඇතිකර ගන්න. අජ්ඣත්ත (තමා කෙරෙහි) බහිද්ධ (බාහිර ආරම්මණ කෙරෙහි) සිතින් ගලපා බලන්න.

මෙය ගලපා බැලිය යුත්තේ රාගයෙන් විරාගයට, නිබ්බේදයට, නිර්වේදයට උපකාරී වන ආකාරයටයි.

නිරෝධය - හටගත් හැම දෙයක් ම නැති වෙනවා කියන අවබෝධයටයි.

උපසමාය - රාගාදී කෙලෙස් වල සංසිදීම පිණිසයි.

අභිඤ්ඤාය - උතුම් ධර්මාවබෝධය (අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනන්ත යන ත්‍රිලක්ෂණය අවබෝධයට) පිණිසයි.

සම්බෝධාය - චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසයි.

නිබ්බාණාය - නිවන් අරමුණු වීම පිණිසම අධිෂ්ඨානය පවත්වන්න.

ඔබට පුළුවනි ඒ ආකාරයට සිහිය පිහිටුවාගෙන ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්න. අප මේ සඳහා ආශ්‍රය කරගන්නේ සංයුක්ත නිකායේ අභිසමය සංයුක්තයට අයත් අත්ථීරාග සූත්‍ර දේශනාවයි. අත්ථීරාග යනු ඇලීම තිබෙනවා යන අදහසයි.

අප දැන් ධර්ම ශ්‍රවණය ආරම්භයේදී ම සිතන්නේ අප කුළ රාගය ඇති බවමයි. රහත් බෝධියට පත්වන තුරුම අප හැම කෙනෙක් කුළම මේ රාගාදී කෙලෙසුන් පවතිනවා. සසරට බැඳී පවතින්නේ සංයෝජන ධර්ම නිසයි. ඒවා දස සංයෝජන නමින් හඳුන්වනවා. දස සංයෝජන නම්,

- ★ සක්කාය දිට්ඨි
- ★ විචිකිච්ඡා
- ★ සීලබ්බක පරාමාස
- ★ කාමරාග
- ★ පටිස
- ★ රූප රාග
- ★ අරූප රාග
- ★ මාන
- ★ උද්ධච්ච
- ★ අවිජ්ජා

සෝතාපන්න ස්වභාවයට පත්වන විට සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බක පරාමාස යන තුන මුළුමනින් ම සංසිදෙනවා. මීළඟට සකාදාගාමී ස්වභාවයට පත්වන විට කාමරාග, පටිස දෙක සංසිදෙනවා. අනාගාමී වන විට කාමරාග, පටිස දෙක මුළුමනින් ම බැහැර වෙනවා. නැතිවෙලා යනවා. රහත් වන විට ඉතිරි පහ එනම් රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා මුළුමනින් ම බැහැරව යනවා. රහත්වීමේනුයි මෝහය, අවිද්‍යාව මුළුමනින් ම දුරුවන්නේ.

එසේනම් අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ස්වභාවය කුළ මේ ඇලීම

පවතිනවා. එවිට මේ සංයෝජන ධර්ම දහය පුරාම ඇලීමේ සෙවනැලි තිබෙනවා. (ඇලීම මාත්‍ර වශයෙන් හෝ පවතිනවා) මමය, මාගේය යන දෘෂ්ඨිය ආරම්භයෙන් ගැනීමේදී නැති වුණත්, සසර ගමනේ පටන් සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් සකස් කරන්නේ හටගත් රූප රාග, අරූප රාග, රූපාවචර, බ්‍රහ්මලෝක වල අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝක වලද ඉපදෙන්නට තිබෙන කැමැත්තක් අනුවයි. සසර පැවැත්මේදී යම් විටෙක ඔබට, අපට මේ ජීවිතය කුළදී බ්‍රහ්ම ලෝකයක උපදින්නට ඒ තරම් කැමැත්තක් නැතිවෙන්න පුළුවනි. නමුත් සුගතියක හෝ දිව්‍යලෝකයක හෝ උපදින්න කැමැත්තක් තිබෙන්න පුළුවනි. සමහර කෙනෙකුට සුගතියක් අරමුණු නොවී නිවනම අරමුණු වන්න පුළුවනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව අනුව දිව්‍ය ලෝකය යනු අප හඳුන්වන සුගතිය, ස්වර්ගය, මෝක්ෂය යන අදහස් සියල්ලම වෙන්වන පුළුවනි. මේ සුගතිය යනු මනුෂ්‍ය ලෝකය, දිව්‍යලෝක හය සහ බ්‍රහ්මලෝක විස්ස අයත් වෙනවා. නමුත් මේවා වෙන්කොට ගතහොත් සුගතිය කියන විට දිව්‍යලෝක හයත් මනුෂ්‍ය ලෝකයත් අයත් වෙනවා. බ්‍රහ්මලෝක කොටසට රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝක දහසයත්. අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝක හතරත් ඇතුළත් වෙනවා.

කෙසේ වෙතත් සසර ගමනේදී සත්ත්වයන් කුළ ඒවා පිළිබඳවත් ඇලීමක් තියෙන්න පුළුවනි. එවිට රූප රාග, අරූප රාග, මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා යන මේ ඉතිරි සංයෝජන පහ තිබෙනවා. ආරම්භයේදීම සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය කළාට සෙවනැල්ලක් මෙන් සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් සකස් කරන ක්ලේෂ ධර්ම මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා වශයෙන් අවසාන වනතෙක් තිබෙනවා.

මේ නිසයි සක්කාය දිට්ඨිය මුළුමනින් ම බැහැර කර සෝතාපන්න වුනත් විශාඛා උපාසිකාව පවා තම මිණිබිරිය,

කළුපිටිය කළ අවස්ථාවේදී යම් වූ හැඟීමක්, වකිතයක්, ඇලීමක් දුක්ඛ වේදනාවක් ඇතිවුණේ. ඒ නිසයි දුක, ශෝකය හටගත්තේ. නැත්නම් සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය කළාට මුළුමනින් ම 'මමය', 'මගේය' කියන හැඟීම බැහැර වුණා නම් ඇයි මිනිබිරිය කළුපිටිය කළ අවස්ථාවේදී විශාඛාව ශෝකයට පත්වුණේ කියන ගැටළුව තිබෙනවා.

සක්කාය දිට්ඨිය නැතිවීමෙන්, සතර අපායට වැටෙන්නේ නෑ කියන අදහස අපට අටුවාවෙහි දී තිබෙනවා. පස්පව්, දස අකුසල් සිදුවන්නේ නැහැ. සක්කාය දිට්ඨිය නැතිවන විට ආත්ම සංඥාව බැහැර වෙනවා. ඇසින් අරමුණක් අරගෙන ඒ රූව මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යනුවෙන් ගතහොත් තමා ප්‍රාණඝාතය කරමින් ඇලීමකට, ගැටීමකට යන්නට පුළුවනි. යම් වූද ඇලීමක් පවතින්න පුළුවනි. සකාදාගාමී වන විට සංසිදුණු නමුත් කාමරාග, පටිඝ තිබෙන්නා සේ යම් වූද ඇලීමක් තිබෙන්න පුළුවනි. විසාකාවට සෝවාන් වෙලත් විවාහ ජීවිතයක් ගත කර දරුවන් ලැබුවා සේ මහලතා පළඳනාව පැළඳගෙන සිටියත්, ඒවා දැඩිව අල්ලාගෙන පරිහරණය කරන්න වත්, තවත් අයෙක් සතු දෙයක් පැහැර ගන්නවත් ප්‍රාණඝාත කරන්නට කියන සිතුවිල්ලකට වත් යන්නේ නැහැ. නමුත් ඒවා පරිහරණය කළත් වරදක් වෙන්නේ නැහැ. කෙලෙසුන්ගේ සන්සිදීමකුයි පවතින්නේ.

ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන ආදිය විදර්ශනා නුවනින් දකිමින් අත් හැරලයි තියෙන්නේ. මගේය, මමවෙමි, මගේ ආත්මය, ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි යන අදහස් වලින් ඇත්වෙලා, තියෙන්නේ. මෙය තමයි සෝතාපන්න වීමේ පළමු ස්වභාවය. එනම් මනාකොට, සියලු සංස්කාර ධර්මයන්, අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනන්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට වැටහීමය.

නව මහා විදර්ශනාව -

- උදයව්‍යය ඥානය
- හංග ඥානය
- හයතු පට්ඨාන ඥානය
- ආදීනව ඥානය
- නිබ්බදානුපස්සානා ඥානය
- මුංචිතු කමායනා ඥානය
- පටිසංඛාන ඥානය
- සංඛාරූපෙක්ඛා ඥානය
- අනුලෝම ඥානය
- ගෝත්‍රභූ ඥානය

මේ ගෝත්‍රභූ ස්වභාවයෙන් ඉහළම යනවිට සක්කාය දිට්ඨිය මුළුමනින් ම බැහැර වෙනවා. ඊට පසුව ඇසවත්, රූපයවත්, චක්ඛු විඤ්ඤාණයවත්, ස්පර්ශයවත්, විදීමවත්, මේ කිසිවක් මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය කියන ස්වභාවයට උපාදානය සකස් වෙන්නේ නැහැ. අත්හැරලා තිබෙන්නේ. සංඛතයක් බව අවබෝධ වෙනවා. පඨවි ආදී හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත්තේ ඒ හේතු ප්‍රත්‍ය බිඳී යනවිට, විසිරී යනවිට මේ සංඛතයත් විසිරී යනවා කියන අවබෝධයට පත්වෙනවා. පූර්ණ අවබෝධයක් තිබෙනවා. මේ පරිපූර්ණ අවබෝධය ලැබ මාර්ගඵලාවබෝධයට පත්වුණු කෙනෙක් නැවත පහළට වැටෙන්නේ නැහැ. ඒ සිත් වෙනස්වන්නේ නැහැ. සම්පූර්ණ අත්හැරියා වෙනවා. ආදීනවයනට හසුවන තැනින් සම්පූර්ණයෙන්ම බැහැර වෙලා. නමුත් කාමරාග, පටිඝ සංයෝජන තිබෙනවා. රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා යන සංයෝජනත් තවම තිබෙනවා. ඒ නිසයි සමහර අවස්ථාවල දී රහතුන් වහන්සේලා පවා දහම් පිළිබඳ ගැඹුරින් ධර්ම සාකච්ඡා පවත්වා එහි ගැටළු පිළිබඳව භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් පිළිතුරු විමසන්නේ

මෙහි අදහස නම් සෝතාපන්න වීමෙන් පසු පස්පව්, දස

අකුසල් සිදුවන්නේ නැහැ. හැබැයි කාමරාග, පටිස සංසිද්දිය තිබෙන්නේ.

ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ඡන ස්වභාවයකදී මේ ඇලීම පවතින ස්වභාවය (අතී රාග) පෙන්වා දීමටය, මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් පැහැදිලි කරන්නේ. එය අජ්ඣන්ත බහිද්ධ වශයෙන් ගලපා බලන්න. ඒ කුමක් වෙනුවෙන් ද? රාග-ද්වේෂ, මෝහ බැහැර කිරීම පිණිසයි.

මහණෙනි, උපන් සත්ත්වයන්ගේ පැවැත්ම පිණිස හා ඉපදීම අපේක්ෂා කරන සත්ත්වයන්ට අනුග්‍රහ පිණිස, උපන් සත්ත්වයන්ගේ පැවැත්ම පිණිස මේ ආහාරයෝ සතර දෙනෙකි.

- 1 ඕලාරික වූ හෝ සුඛුම වූ හෝ කබලිංකාර ආහාර
- 2 එස්සාහාර
- 3 මනොසඤ්චේතනාහාර
- 4 විඤ්ඤාණාහාර

සියළුම උපන් සත්ත්වයන් භූත යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ, උපදින්න සිටින සත්ත්වයන්, උපතක් සොයන සත්ත්වයන් මේ සම්භවේසිවා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ, මේ අය උපත ලබන ආකාර හතරයි.

- 1 අණ්ඩජ - බිත්තරයක් ඇසුරෙන්
- 2 ජලාබුජ
- 3 සංසේදජ
- 4 ඕපපාතික

මේ හතරින් පළමු දෙක අණ්ඩජ හා ජලාබුජ අවස්ථාවන් හීදි බිත්තරය පුපුරන තුරු හා මව් කුසින් බිහිවෙන තුරු එළියට පැමිණෙන්න බලා සිටින අය සම්භවේසිවා යනුවෙන් හඳුන්වනවා.

තවත් 'සම්භවේසිවා' යනුවෙන් කොටසක් සිටිනවා. උන්වහන්සේලා පස් මහ බැලුම් බලන විට (කාලය, දීපය, දේශය, කුලය, මව්) උපදින්නට සුදුසු තැනක් සොයනවා. නමුත් සාමාන්‍ය ධර්ම කථාවේදී සම්භවේසිවා යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ අණ්ඩජ, ජලාබුජ අයයි.

සම්මුතිය තුළ ධර්මය දැකීමේ අදහසින් ස්කන්ධ පඤ්චකය පවත්වා ගත යුතුය. ඒනිසයි පරමාර්ථ ධර්මයේදී ධීතියා (පැවැත්ම) යන වචනය භාවිතා කරන්නේ, ධර්මය දැකීම පිණිසයි. නැතිව ඇලීමට, ගැටීමට හේතුවක් කරගන්න නොවේ. ආහාර ගැනීමේදී නුවණින් පරීක්ෂාකොට ධර්මය දැකීම පිණිසයි, මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය අවශ්‍ය කරන්නේ,

- නෙව දවාය -
- න මදය -
- න මණ්ඩනය -
- න විභුසනය -
- යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනය -

ක්‍රීඩා කරන්න, මද වඩන්න, අලංකාරය පිණිස, සැරසීම පිණිස යන අදහස නොවේ. මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය ධර්මය දකින්න මාර්ගය පවත්වාගන්න අවශ්‍යයි. එයයි ධීතියා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ. ඒ පැවැත්ම පිණිසත්, ඉපදීම අපේක්ෂා කරන සත්ත්වයන්ට අනුග්‍රහය පිණිසත්, මේ ආහාරය අවශ්‍යයි.

ඉපදීම අපේක්ෂා කරගෙන මව්කුසක හිටියත්, බිත්තරයක හිටියත් කිකිලිය මනාකොට බිත්තරය රැකිය යුතුය. අවශ්‍ය උණුසුම ලබා දී බිත්තරය රැක්කේ නැත්නම් පහසුවෙන් පැටවා එළියට එන්නේ නැහැ. පැටවා නැතිවෙන්න ඉඩ තියෙනවා. එතකම් බිත්තරය තුළ සිටින්නට මේ ආහාර අවශ්‍යයි. ඒ වගේම ගර්භය තුළ සිටින දරුවන්ටත් උපත ලබන තෙක් දරා සිටින කාලය තුළ මවගෙන් ආහාර අවශ්‍ය කරනවා.

මේ ආහාර හතර අතරින් කවර වූ ආහාරයක් ද ඕලාරික වූ හෝ සුඛම වූ හෝ කබලිකාර (කබලිංකාර) ආහාරය සියුම් ව ගත් කෙණෙහිම මුවෙහි ද දියවී යන හෝ කඩා, විකා ආහාරයට ගන්නා ඕලාරික දේවල් වන්න පුළුවනි. මේ සියල්ලම කබලිංකාර ආහාරයි.

මිලගට දෙවනි ආහාරය එස්ස ආහාරයයි.

- ★ වක්ඛු සම්ඵස්සජා
- ★ සෝත සම්ඵස්සජා
- ★ සාණ සම්ඵස්සජා
- ★ ජීවිහා සම්ඵස්සජා
- ★ කාය සම්ඵස්සජා

- ★ වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා - ඇසේ ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. රූපය, රූප ධාතුව, රූප තණ්හා
- ★ සෝත සම්ඵස්සජා වේදනා - කණේ ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. ශබ්දය, ශබ්ද ධාතුව සැප, දුක් හෝ මධ්‍යස්ථ වශයෙන් විඳීම, විඳින්නට හේතු වෙනවා.
- ★ සාණ සම්ඵස්සජා වේදනා - නාසයේ ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. ගන්ධය, ගන්ධ ධාතුව සැප හෝ දුක් හෝ මධ්‍යස්ථ වශයෙන් සකස් වෙනවා.
- ★ ජීවිහා සම්ඵස්සජා වේදනා - දිවෙහි ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. රසය ජීවිහා ධාතුව සැප හෝ දුක් මධ්‍යස්ථ වශයෙන් විඳිනවා.
- ★ කාය සම්ඵස්සජා වේදනා - කයේ ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. ඓච්චිඛි විශේෂයෙන්ම කය සමග සම්බන්ධ කරන කොට ඓච්චිඛි යනුවෙන් එස්සය අපි වෙනස් කර ගන්නවා, .

★ මනෝ සම්ඵස්සජා වේදනා - මනසේ ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. ඵය ධම්ම (සිතිවිලි) මනෝ ධාතුවක් සැප දුක් උපේක්ෂා වශයෙන් සකස් වෙනවා.

දැන් විදර්ශනාවෙන් යුක්තව අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කළ විට “එස්ස” ය පැවැත්මට ආහාරයක්. ඒ පැවැත්ම සුඛ පැවැත්මද, දුක්ඛ පැවැත්මද යන්න තීරණය වෙන්නේ භාවිත අභාවිත හිත අනුවයි. ඵය සන්සිදීමෙන් නිකෙලෙස්ව යම් කෙනෙකුට විඳින්න පුළුවන්. කෙලෙස්ව විඳින්නත් පුළුවන්. නිකෙලෙස්ව වින්දෙත් සුඛයත් නිරාමිසයට පත්වෙනවා. දුක්ඛයත් සංස්කාර නැති ස්වභාවයට පත්වෙනවා. එනම් සැප දුක් දෙකම කර්ම රැස්වෙන්නේ නැති ස්වභාවයට පත්වෙනවා. නිකෙලෙස් ස්වභාවයෙහි සිටින විට භාවිත හිතකින් ඒ විඳීම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොටයි පුරුදු කරන්නේ.

- ★ “මනො පුබ්බංගමා ධම්මා.....”
- ★ “චිත්තේන නීයති ලොකො”

මේ ධම්මපද ගාථාවන්හිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ, මේ කුසලාකුසල ධර්මයෝ සිත (මනස) පෙරටු කරගෙනයි පවතින්නේ. මනස මුල් කරගෙන, ඇසට රූපයක් එනවිට ම එනම් රූපය පිහිටන කොටම වේදනාව ස්පර්ශයට එනවා. එවිට හටගන්නා විඳීම භාවිත හිතකින් ඉෂ්ඨ අරමුණක් ලෙස ගත්තත්, ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, ධර්මය, සංඝයා වහන්සේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ ආදී වශයෙන් එහි ඇලීමක්, ගැටීමක් නැහැ. මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය ලෙසින් කිසිවක ඇලෙන්නෙත් නැහැ, ගැටෙන්නෙත් නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදු පිළිරුව කෙරෙහි මොන තරම් ප්‍රසන්න වූණත් සිත පහදිනවා. හැබැයි රාගයෙන්

ඇලෙන්තෙන් නැහැ. බුදු පිළිරුව දුර්වර්ණ වී තිබුණත් එහිදී යම් කෙනෙකුට බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදීමේ ගැටළුවක් ඇති වෙන්නේ නැහැ. දුර්වර්ණ බව පැහැදිලිව පෙනුණත් ගැටීමක් ඇති වෙන්නේ නැහැ. ඒ වගේ භාවිත හිතක් ඇතිවිට, ඇසට අරමුණු ආවත් රූපය, වක්බු සම්ඵස්සජා, වේදනා, මෙය ඉෂ්ඨ වුනත්, සැප වුනත්, එතැන ඇලීමක් හෝ ගැටීමක් සකස් වෙන්නේ නැහැ. අප හැකිතාක් දුරට ඒ භාවිත හිත සකස් කරගන්න ඕන. අප සෝතාපන්න ස්වභාවයක් ඉහළට යනකම් වූල සෝතාපන්න කෙනෙක් වගේ දකින්නට පුරුදු වෙන්න ඕන. ඒ ආකාරයටයි පටන් ගත යුතුවන්නේ.

පුංචි කාලයේ පැන්සල අල්ලලා අකුරු ලියන්න පුරුදු කරන කොට, මේ ආකාරයට ලියන්න කියලා ගුරුවරයා පුරුදු කරවනවා. ගුරුවරයා අවුරුදු ගණනාවක් මනාව පුරුදු කරන ලද පුරුද්දෙන් අප ඒ ආකාරයට ම අකුරු ලියනවා. ඒ වගේ අප ආරම්භයේ ම හුරු වෙන්න ඕන සෝවාන් වගේ (සෝතාපන්න කෙනෙක් වගේ) සක්කාය දිට්ඨිය බැහැර වන තැනට, විචිකිච්ඡාව බැහැර වන තැනට, සීලබ්බත පරාමාස බැහැර වන තැනට, ඒ වගේ හිතන්න, කියන්න, කරන්න අවශ්‍යයි. නැත්නම් ඒ තත්වයට එන්න අපහසුයි.

සෝතාපන්න උතුමෝ කෙලෙසින් ද ඇස අත් හැරියේ ? රූපය අත් හැරියේ ? වක්බු විඤ්ඤාණය අත් හැරියේ ? සෝතාපන්න උතුමෝ කොහොමද කණ අත් හැරියේ ? ශබ්දය අත් හැරියේ ? සෝත විඤ්ඤාණය අත් හැරියේ ?

මේ ආකාරයට ඉඤ්ජියන් හයටම (ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන) ගලපා බලා, මේ ආකාරයට සති සම්පජ්ඤ්ඤය පවත්වන්න ඕන. ආරම්භයේදී ම අරමුණු අත් හරිනවා.

“එස්ස” යන වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ ‘වක්බු සම්ඵස්සජා

වේදනා’ වයි. ඇසට රූපය ස්පර්ශ වන විටම සම්මස්සන ඥාණයෙන්, විදර්ශනාවෙන් පුරුදු කරන ලද, භාවිත හිත මේ රූපය සංඛතයක් ලෙස දකිනවා. සංඥාව පැමිණෙන්නේ පිය කෙනෙක්, මව් කෙනෙක්, දුවෙක්, පුතෙක්, සොහොයුරෙක්, සොහොයුරියක්, ස්වාමීන් වහන්සේ, ගහකොල, ගේ දොර ලෙසිනුයි. ඒ සංඥාව, සංඛතයක් ලෙසයි පුරුදු කර තියෙන්නේ. ඒ නිසා සංඛතය හට අරගෙන බිඳී වෙනස් වෙලා යනවා. ඇලෙන්ත. ගැටෙන්න දෙයක් නැහැ. ඒ නාමය කුමන ආකාරයට පැවැත් වුනත්, එය කෙලෙස් රහිතව නිකෙලෙස්ව ඒ ආරම්භණය පරිහරණය කරනවා. කෙලෙස් රැස්වන ආකාරයෙන් සකස්වන්නේ නැහැ.

ඔබ යමක් පෙන්වුවහොත් “බලන්න, ඉතාම ප්‍රසන්නයි” යනුවෙන් ඔබට මොනවද හිතෙන්නේ ? සම්මතයට ප්‍රසන්නයි කියාවි. එය ඔබට කෙලෙස් රැස්කර ගැනීමක් වෙනවා. නිමිති, ව්‍යඤ්ජන, අනුනිමිති හට ගන්නවා, එහි හැඩය, හැඩතල ආකාරය, වර්ණය, වටිනාකම, එයට මම කැමතියි, එය මටමයි ඕන. මෙලෙසින් කටයුතු කළොත් කෙලෙස් වලට හසුවෙනවා.

මේ දෙස විදර්ශනාවෙන් බැලුවොත් නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් ගන්නේ නැහැ. රහත් වන විට අනිමිත්ත, සුඤ්ඤත වශයෙන් සඳහන් කළේ, කෙලෙස් රැස්වන ආකාරයට කිසිවක් සකස් වෙන්නේ නැහැ. අවබෝධයෙන්ම ටිකෙන් ටික පුරුදු කරනවා. දුර්වල සිතක් ලෙස ඉපදී පැවතියත් මාර්ගයේ දී ඒ රූපය දකින කොට (වක්බු සම්ඵස්සජා වේදනා) ස්පර්ශයෙන් වේදනාව දුර්වල වුනොත් මේ රූපය අලංකාරයි, ප්‍රසන්නයි. යනුවෙන් හැඟුණත්, විදර්ශනාවෙන් පුරුදු කරන ලද ධර්මය මතු කර ගන්නවා. එය සංඛතයක් ලෙසින් විදර්ශනාවට හසුකර ගන්නවා.

“යං කිංචි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං” -
යමක් හටගන්න සුළු එය නැසෙන සුළුය.

මේ රූපය ප්‍රසන්නයි යනුවෙන් සම්මතය තුළ සංඥාව තිබෙනවා. මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය කියලා උපාදනය කරගන්නේ නැහැ. දැඩිව සිතින් අල්ලා ගන්නේ නැහැ. මෙතන පවතින්නේ පට්ඨංග, ආපේ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු කොටස් හතරක්. මෙය සංඛ්‍යයක් ලෙසින් හැඳින්වූවා. සංඛ්‍යයේ ස්වභාවය උප්පාද, ධීති, භංග හට අරගෙන බිඳී නැතිවෙලා යනවා.” මෙලෙසින් විදර්ශනාවට හසුකර ගන්නවා.

හොඳයි, අපි හිතට පුරුදු නොකර ගත්තොත් (අභාවිත හිතට) කුමක්ද සිදුවන්නේ? නිමිති පහළ වෙනවා. ආකාරය, ස්වභාවය, රසය ආදී වශයෙන් උපාදනය කරගන්නවා. ඒ වගේම මමය, මගේය, මගේ ආත්මය, වශයෙන් අල්ලා ගන්නවා. නමුත් සංඛ්‍යයේ ස්වභාවය උප්පාද, ධීති, භංග එනම් හට අරගෙන බිඳී වෙනස් වෙලා යනවා. එවිට අභාවිත හිත පිළිගන්න කැමති නැහැ. මේ වෙනස්වීම උපාදනය කර ගන්නේ, තදින් අල්ලා ගන්නේ, බැඳුනේ ඒ තිබුණු පෙනුමටයි. ආකාරයට, ලීලාවටයි. ඒ නිසයි හඬා, වැළපිලා, දුක් දෙමිනසට පත්වෙලා ගැටළු ඇති කර ගන්නේ ඒ වෙනස්වීම පිළිගන්න අකමැති නිසයි. ‘ආතතිය’ කියන්නේ එයටයි.

දොම්නස, වැළපෙනවා හිස් ආකාශය දෙස බලා ඉන්නවා, හිතට දුකයි හිතේ තනිකම, හිතේ පාළුව, හිතේ අඳුර මේ කුමන ආකාරයෙන් සඳහන් කළත් ඒ හැම එකකින් ම සඳහන් වන්නේ මෙම ‘ආතතිය’ යි තදින් කෝප වන්නේ, අනවබෝධයෙන් ම හැම දෙයක්ම එපා වෙලා තියෙන්නේ. කලකිරුණා (ධර්මානුකූල අදහස නොවේ) යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ, මේ අනවබෝධයෙන් ස්පර්ශය හදාගත් නිසයි.

හොඳින් හෝ නරකින් මේ පැවැත්ම පිණිස ස්පර්ශය (එස්ස) බලපානවා. වක්ඛු සම්ඵස්සජා, සෝත සම්ඵස්සජා, ඝාණ සම්ඵස්සජා, ජීවිහා සම්ඵස්සජා, කාය සම්ඵස්සජා, මනෝ සම්ඵස්සජා යන හයෙහිම පැවැත්ම පිණිස ස්පර්ශය බලපානවා.

මේ ධර්ම කථාවට අනුව ඇසට රූපයක් අරමුණු වන විට ම සිදුවන ක්‍රියාවලිය විදර්ශනාවට අනුව කොහොමද ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කියා දැනගන්න පුළුවනිද? එවිටයි මෙය අත්හරින්න පුළුවන් වන්නේ.

ව්‍යඤ්ජනයක් පිළියෙල කරන විට අවශ්‍ය දේවල් එක් එක් අවස්ථාවලදී විටින් විට යොදන දේවල් නියම ආකාරයෙන් යෙදවීම ව්‍යඤ්ජනයෙහි නියම රස ලැබෙනවා. ඒ වගේ මේ දහම පිළිබඳවත් ඒ ඒ තැන කොහොමද ගලපා බලන්නේ කියන කරුණ මත අවබෝධ වෙනවා.

ආරම්භයේ පටන්ම ඇසෙන් රූපයක් හටගන්නා විටම අරමුණක් තිබුණොත්, රූපය දකිනකොට ම ඒ අවබෝධය එතැනට එනවා. ඇසත් මට අයිති නෑ. ඔය රූපයත් මට අයිති නැහැ. සකස් වෙන වක්ඛු විඤ්ඤාණයත් මට අයිති නැහැ. ස්පර්ශයත් මට අයිති නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හටගන්න සම්මතයේ පවතින සැප වූනත් සියල්ලම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් නිසා මෙය උපාදානයට හේතුවක් නොවේ. දැඩිව මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යනුවෙන් මෙතැන ගන්න දෙයක් නෑ කියන අවබෝධය ඕන කරනවා. ඒ අවබෝධයට පත්වන විටම පෝෂ්‍යදායක සියල්ලම එකට එකතු කර සාදා ඇති බෙහෙත් පෙත්තක් වගේ එහි තිබෙන ගුණය එකින් එක දිය කරලා බලන්න ඕන වෙන්නේ නැහැ. ඒ බෙහෙත් පෙත්ත බිඳිවහම හොඳයි.

ඒ වගේ මේ අවබෝධය හොඳින් තිබෙනවා, ඇස

කියන්නේ කුමක්ද? රූපය කියන්නේ කුමක්ද? වක්ඛු විඤ්ඤාණය කියන්නේ කුමක්ද? ආදී වශයෙන්.

“වක්ඛුංච පටිච්ච රූපෙ ච උප්පජ්ජති, වක්ඛු විඤ්ඤාණං තිණ්ණං සංඝති එස්සෝ”

අපේ ඇපේ “එස්සය”, මේ තුනේ එකතුවෙන් (ප්‍රත්‍යයෙන්) හටගෙන සකස් වූනත්, දැන් භාවිත හිත කෙලෙස් රහිතවයි සකස් වෙන්නේ. දැන් මේ ක්‍රියාවලිය දැනගෙන එයට බැසගෙනයි තියෙන්නේ. ඔබට පුළුවනි දැන් කෙලෙස් රහිතව ඉදිරියේ වැඩ සිටින ස්වාමීන් වහන්සේ දෙස බලන්න. එවිට සංඛ්‍යායක් ලෙසිනුයි පෙනෙන්නේ. ධාතු කොටස් වලින් සැදුණු විචරයක් දකිනවා. ස්වාමීන් වහන්සේ දකින්නේ ධාතු කොටස් හතරක්, ස්කන්ධ පඤ්චකයක්, ආයතන හයකින් සමන්විත සංඛ්‍යායක් පමණයි. හටගන්නා වගේම බිඳී නැතිවෙලා යනවා, වෙනස් වෙලා යනවා. ඒ වගේමයි අනෙක් සියළු දෙනාමත්, මේ සියළු රූප පෙනෙන්නේ සංඛ්‍යායක් ලෙසටයි.

දැන් මේ ආකාරයට අප්‍රකාශිත බහිද්ධ වශයෙන් මනස පුරුදු කළවිට කෙලෙස් හට නොගන්නා ආකාරයට මනස සකස් වෙනවා. මේ හේතු-ඵල සම්බන්ධය තමා තුළින්ම දකින්න.

අපේ ඇස ළඟ මාරයා සිටිනවා, කණ ළඟ මාරයා සිටිනවා, නාසය ළඟ මාරයා සිටිනවා, දිව ළඟ මාරයා සිටිනවා, කය ළඟ මාරයා සිටිනවා කොතැන සිටියත් සිත ළඟ මාරයා සිටින විට කොපමණ ප්‍රවේශම් වෙන්න ඕනෑ කරනවාද?

මේ ක්‍රියාවලිය දැන ගත්තේ නැත්නම් අප නොදැනුවත්වම පැනගියොත්, මාරයා එතැනටත් පැමිණෙනවා. මෙය කල් දමන්න සුදුසු වෙලාවක් නොවෙයි. දැන්ම මේ ක්‍රියාවලිය නංවන්න. රහත් ඵලයට පත්වන තුරුම නතර වෙන්න නරකයි. මම ඒක දන්නවා,

මට දැනුම තිබෙනවා කියලා එතනින් නතර විය යුතු නැහැ. හැම සංසිද්ධියකදීම මේ ස්පර්ශය දිහා බලන්න පුළුවන්කම ලැබෙන්න ඕන.

ඊළඟට තෙවැනි වූ මනෝසංවේනනික ආහාර සිතෙන් ඇති කරගන්නා වූ චිත්ත රූපයයි. සිවුවැනි වූ ආහාරය විඤ්ඤාණය ආහාරයයි.

මහණෙනි, උපන් සත්වයාගේ පැවැත්ම පිණිසත්, ඉපදීම අපේක්ෂාකරන සත්ත්වයන්ට අනුග්‍රහ පිණිසත් මේ ආහාර සතරක් වෙයි.

මෙතෙක් විස්තර කළ ධර්ම කරුණු සමඟ හොදින් ගලපා ගෙන ඉතාමත් සංසිද්ධිමෙන් යුතුව මෙතැන් සිට ශ්‍රවණය කරන්න.

මහණෙනි, මේ කබලිකාර ආහාරයෙහි රාගය ඇත්තේ නම්, ඇල්ම ඇත්තේ නම්, එහි තෘෂ්ණාව ඇත්තේ නම්, විඤ්ඤාණය පිහිටියේද, වැඩුණේ ද එහි කාමරූපයාගේ බැස ගැනීම ඇත්තේය. යම් තැනක නාම රූපයාගේ බැස ගැනීම ඇත්තේද එහි සංස්කාරයන්ගේ වැඩීම ඇත්තේද එය නැවත මතු හට ගැනීම ඇත්තේය. යම් තැනක මතු නැවත හටගැනීම ඇත්තේද, එහි මතු ජාති, ජරා, මරණ, ඇත්තේය. මහණෙනි එය ශෝක සහිතය. (කෙලෙස්) පීඩා සහිතය. දැඩි ආයාස සහිතයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

දැන් බලන්න, නැවතත් කබලිකාර ආහාරයේ රාගය ඇත්තේ නම්, ඇල්ම ඇත්තේ නම් තෘෂ්ණාව ඇත්තේ නම් විඤ්ඤාණය පිහිටියේද වෙයි. ආහාරයේ ඇලීම, රාගය, තෘෂ්ණාව හටගන්නවා යනු විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා යන අදහසයි.

ජීවිහා ව පටිච්ච රූපෙ ච උප්පජ්ජති
ජීවිහා විඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සංඝති
එස්සෝ එස්ස පච්චයා චේදනා

වේදනා පව්වයා තණ්හා

දිවෙහි රසය හටගන්නා විටම ජීවිතා විඤ්ඤාණය හටගන්නවා. ඒ දිවයි, රසයයි, ජීවිතා විඤ්ඤාණයයි තුන නිසා ස්පර්ශය හටගන්නවා. ස්පර්ශයෙන් විඳීම හටගන්නවා. විඳීමෙන් තණ්හාව හටගන්නවා. තෘෂ්ණාවෙන් විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා කියන අදහසයි. මේ ගන්නා ආහාර නිසා, කෙනෙකුගේ සසර ගමන දීඪ වෙනවා. ආහාරයේ රස තෘෂ්ණාවට ඇලුණොත්, රාගයට ඇලුණොත් සසර දිගු වෙනවා.

භාග්‍යවතුන් සඳහන් අපට පෙන්වුම් කළේ,
නො'ව රස රාග පටිසංවේදී

ඉන් අදහස් කළේ, අහාරයේ රස දැනෙනවා, දැනගන්නවා, එය තිත්තද, පැණි රසද, ඇඹුල් රසද යනුවෙන්. නමුත් ආහාරයේ රාගයෙන් ඇලෙන්නේ නැහැ. "මෙයට මම කැමතියි, මෙයමයි මට ඕනෑ, මේ රසය නැතුව බැහැ." යනුවෙන් ඒ රසයෙහි තදින් ඇලෙන්නේ නැහැ. එයයි රාගයෙන් බැඳෙන්නේ නෑ යනුවෙන් සඳහන් කළේ. ජීවිතා ප්‍රසාදය තියෙනවා නම් රස දැනෙනවා. නමුත් රාගයෙන් ඇලෙන්නේ නැහැ. ආහාරයට ගිජුවෙන්න එපා. ආහාරය පරිභරණය කරන්නේ මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය පවත්වා ගන්න ධර්මය දකින්නයි. ජීවිතය පවත්වන්නයි.

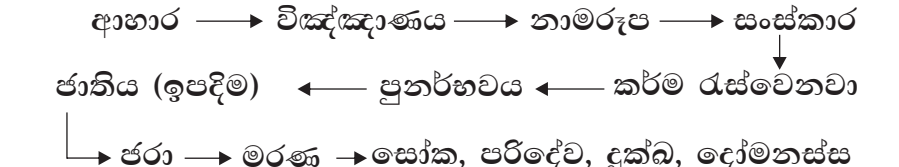
ආහාරයේ රස රාගයට ඇලෙන්න එපා. රස රාගයට හසුවුණොත් තෘෂ්ණාව නිසා විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා. ඉන්පසු නාම-රූප බැසගන්නවා. විඤ්ඤාණය පිහිටන්න තැනක් අවශ්‍යයි. විඤ්ඤාණය පමණක් ආකාශයේ පාවෙවී තියෙන්නේ නැහැ. නාම රූප අවශ්‍යයි. මේ ස්කන්ධ තියෙන්නේ පඤ්චකය යනු නාම-රූප ධර්මයයි.

නාමය නම් - වේදනා, සංඥා, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර
රූපය නම් - පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ

එවිට නාම රූප සකස්වෙනවා විඤ්ඤාණයෙන්. එයයි විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා යයි සඳහන් කරන්නේ. කබලිකාර ආහාරයට තෘෂ්ණාවක් ඇති කර ගත්තොත් විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා. එනම් නාම-රූප බැසගන්නවා. නාම-රූප බැසගන්නවා යනු සංස්කාරයන් හි වැඩීමයි. නාම-රූප මුල් කරගෙන සංස්කාර නිසා කර්ම රැස්වෙනවා. කර්ම රැස්වෙනවා යනු නැවත පුනර්භවය සකස් කරනවා. (නැවත හටගැනීම ඇති වෙනවා.) ඉන්පසු ජරා, මරණ සකස් වෙනවා. ජරා, මරණ සකස්වෙනවා යනු සෝකය, උපයාසය, දුඛි දුවීම් සහිත පරිලාභ ඇතිවෙනවා.

දැන් මේ සෝක, වැළපීම් වලට ආහාරයන් හේතුවෙලා තිබෙනවා. මෙහි එලය නම් හැඬීම්, වැළපීම්, දුක්ඛ, දෝමනස්ස. නමුත් ඛේචෙලා තියෙන්නේ ආහාරයෙන් ඇති කරගත් රස රාගය. ඒ නිසා තමා අප මේ උපතක් හදාගෙන, හඬන්න හේතු වන දුක් දෙන උපායාස, බලවත් සිත් තැවුල් වලට හේතුවන ජීවිතයක් ලැබුවේ. ආහාර වලට ආසාව, රාගය, තෘෂ්ණාව ඇති කරගත් නිසයි.

අප ආහාරය බුක්ති වින්දට මෙය දැනුනේ නැහැ, මේ ආහාරයයි. යළි උපතකට එක් හේතුවක් වුණේ කියලා.

ආහාර නිසයි විඤ්ඤාණය වැඩුනේ. විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප බැස ගන්නවා. නාම-රූප නිසා සංස්කාර හටගන්නා. සංස්කාර නිසා කර්ම රැස්වෙනවා. ඒ නිසා පුනර්භවය ඒ නිසා ජාතිය හෙවත් ඉපදීම ඇතිවුනා. උපත ලැබුවට පසු ජරා, මරණ,

පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස. ඒ කියන්නේ සෝක උපායාස පරිලාභ වලට හේතුවක් වෙනවා.

දැන් අප කළ යුත්තේ කුමක්ද? ආහාරයෙහි රස රාගය බැහැර කරනවා. දුම් බොන්න එපා. තේ වතුර බොන්න එපා. වැඩිපුර සීනි කන්න එපා. මේ දේවල් වලට ඇලෙන්න එපා. යනුවෙන් පැවසුවාට විදර්ශනාව වැඩෙන්නේ නැහැ. මේ සාමාන්‍යයෙන් පවසන දේවල්. විදර්ශනා නුවනින්ම මේ තැන් හදා ගත්තම රස රාගය බැහැර කරන්න පුළුවනි.

මහණෙනි මේ සපඨාහාරයෙහි රාගය නැත්තේ නම්, ඇල්ම නැත්තේ නම්, තණ්හාව නැත්තේ නම්, එහි විඤ්ඤාණය වැඩෙන්නේ නැත්තේය. එසේ නම් නාමරූප වැඩෙන්නේ නැහැ. සංස්කාරයන්ගේ වැඩිම නැත්තේය. පුනර්භවය නැත්තේය. එහි මතු නැවත ඉපදීමක් නැත. ජරා මරණ නැත්තේය. ඒ නිසා හැඩිම්, උපායාස දවීම, පීඩා සහිත බව සකස් වෙන්නේ නැහැ.

ස්පර්ශයෙන්, ආහාරය, රාගයක් බවට පත් කරගන්නත් බැහැ. තෘෂ්ණාවක්, ඇල්මක් බවට පත් කරගන්නත් බැහැ. ඇසේ ස්පර්ශයෙන් කෙලෙස් සහිත ලොකු වරදක් වෙන්න පුළුවනි. ඒ ආකාරයට ම කණේ ස්පර්ශයෙන්, නාසයේ ස්පර්ශයෙන්, දිවේ ස්පර්ශයෙන්, කයේ ස්පර්ශයෙන්, මනසේ ස්පර්ශයෙන් කෙලෙස් සහිත ලොකු වරදක් වෙන්න පුළුවනි.

මේ හැම තැනදීම අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණයට යටත් කර විදර්ශනාව පුරුදු කරන්න. සම්මස්සන ඥාණය පුරුදු කරන්න.

ඥාන පරිඤ්ඤා ලෙසින් ඔබම මේ ක්‍රියාවලිය දෙස බලන්න. මේ ක්‍රියාවලියෙන් කුමක් ද මේ සිද්ධ වෙන්නේ කියා මනසට දැනෙන්න ඕන. මේ එස්සය (ස්පර්ශය) තෘෂ්ණාවක්, රාගයක්, ඇල්මක් ලෙසින් සකස් කර ගන්නේ නැහැ.

- රූපයට - ඇසෙන් සකස් වන ස්පර්ශය
- ශබ්දයට - කණෙන් සකස් වන ස්පර්ශය
- ගන්ධයට - නාසයෙන් සකස් වන ස්පර්ශය
- රසයට - දිවෙන් සකස් වන ස්පර්ශය
- සිතුවිලි වලට - සිතෙන් සකස් වන ස්පර්ශය

කෙලෙස් රහිතව හැකිතාක් දුරට මේ ස්පර්ශයෙන් පරිහරණය කරන්න පුළුවනි. ස්පර්ශයන් සකස් කර ගත යුත්තේ මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය, ඒ පාරිශුද්ධ වූ බ්‍රහ්මචරියා ජීවිතය (පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං) පවත්වා ගන්නයි. හැබැයි එය සසර ගමන නැවැත්මට සකස් කර ගත යුතුයි. සත්ත්වයෝ වැඩි පිරිසක් කබලිකාර ආහාරය වගේ එස්සාහාරය සකස් කර ගන්නේ කෙලෙස් සහිතව සසර පැවැත්ම දීඝීව පැවැත්වෙන ආකාරයටයි.

සෑම අයෙක් දෙසම කරුණාවෙන් බලන්න, මෙමත්‍රියෙන් බලන්න, දයාවෙන් බලන්න. ඒ වගේම කරුණාවෙන්, මෙමත්‍රියෙන්, දයාවෙන් ඇහුම් කන් දෙන්න. ඒ වගේම කරුණාව, මෙමත්‍රිය, දයාව දැනෙන්නට කටයුතු කරන්න. යම් කෙනෙකුට කරදරයක් වෙලා තිබුණොත්, අපවිත්‍ර දෙයක් ඇති වුවත්, පටික්කුල සංඥාව දැනෙයි. එය විදර්ශනාවට ගෙන, මගේ ශරීරයත් මේ වගේ නේද? ඒ අයත් සංඛතයත්, විරාගී ස්වභාවයත්, ලෙඩ දුක් වලට උරුම වූ ස්වභාවයත් එහි පවතින්නේ. මේ ආදී වශයෙන් මනසිකාරය ගැටීමත් ඇති කර නොගත යුතුයි. නැත්නම් 'එස්ස' ය සසර පැවැත්මට කෙලෙස් සහිත ආහාරයක් බවට පත්වෙනවා.

තථාගතයන් වහන්සේ නිදසුනක් ගෙන හැර දක්වනවා. "මහණෙනි, යම් රෙදි සෝදන කෙනෙක් හෝ සිත්තරෙක් (සිතුවම් අඳින කෙනෙක්) රතුපාට හෝ ලාකඩ පාට හෝ කහපාට හෝ නිල්පාට හෝ මදටිය පාට හෝ ඇති කල්හි මැනවින් මටසිඵු වූ පුවරුවක හෝ බිත්තියක හෝ රෙදි පටක සියළු අග පසඟ ඇති

ස්ත්‍රී රූපයක් හෝ පුරුෂ රූපයක් හෝ අඳින්නේද හෝ මවන්නේද, මහණෙනි, එසේ හෙයින්ම කබලිකාර ආහාරයෙහි රාගය ඇත්තේ නම්, ඇල්ම ඇත්තේ නම්, තණ්හාව ඇත්තේ නම් එහි විඤ්ඤාණය පිහිටියේ ද වැඩුණේ ද වේ. යම් තැනක විඤ්ඤාණය පිහිටියෙන්, වැඩුණොත් නම් එහි නාම-රූප බැස ගැනීම ඇත්තේද, එහි සංස්කාරයාගේ වැඩීම ඇත්තේය. යම් තැනක සංස්කාරයන්ගේ වැඩීම ඇත්තේ නම් එහි මතු නැවත ඉපදීම ඇත්තේය. යම් තැනක නැවත ඉපදීම ඇත්තේද එහි ජාති ජරා මරණ ඇත්තේය. යම් තැනක මතු ජාති ජරා මරණ ඇත්තේ නම් එය සෝක සහිත, පීඩා සහිත, දුඛ ආයාස සහිත යැයි කියමි'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

ඒ නිදසුන ගැන බලන්න, ඒ රෙදි සෝදන අය හෝ වර්ණ ගන්වන අය හෝ සිත්තරෙක්, විත්‍ර අඳින කොට සියළු අඟ පසඟ ඇති ස්ත්‍රී රුවක් හෝ පුරුෂ රුවක් සකස් කරනවා. ඒ විත්‍රය සකස් වුණේ මනසිනුයි. ඒ තිබුණු වස්ත්‍රය, රෙද්ද, බිත්තිය, මට්ටුපටු පුවරුව, දන් ස්ත්‍රී රූපයක්, හෝ පුරුෂ රූපයක් බවට පත්වුණේ කොහොමද? ඒ පුද්ගලයාගේ හිතේ තිබුණු සිතුවිලි තමා රූපයක් බවට පත්වුණේ.

ඒ වගේ ම කබලිකාර ආහාරයක රාගය ඇතිවුණොත්, විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා. නාම රූප වලට බැස ගන්නවා. සංස්කාර සකස් වෙනවා. නැවත මතු උපතක් ඇති වෙනවා ජාතිය ඇතිවෙනවා. ජරා, මරණ ඇති වෙනවා. ශෝක සහිතයි. උපායාස සහිතයි. පීඩා සහිතයි. ඒ ලෙසට පත්වෙනවා.

කිසිදු දෙයක කාමය නැහැ. පුරුෂයාගේ සිතේ ඇතිවුණු සිතුවිලි සංකල්පයි විත්‍ර බවට හෝ කාමය බවට පත්වුණේ. එස්සාහාර, මනෝසංවේතනාහාර, විඤ්ඤාණාහාර, ආදියේදී මේ ඇති කරගන්නා රාගය, ඇල්ම, තෘෂ්ණාවයි මේ සසර දුකට

පවතින්නේ. විඤ්ඤාණය වැඩෙනවා. නාම-රූප බැස ගන්නවා. සංස්කාර හැදෙනවා, පුනර්භවය හැදෙනවා, යළි ඉපදෙනවා. ජරා මරණ සෝක පරිදේව සකස් වෙනවා. සෝක, සන්තාප, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස, පරිලාභ (දූවෙන ගතිය) හට ගන්නවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මහණෙනි, යම් සේ කුළු ගෙයක් හෝ කුළුගේ හලක් වේද, එහි උතුරු දිග හෝ දකුණු දිග හෝ පෙරදිග හෝ වා කවුළු වෙන් ද හිරු නැගෙන කල්හි වා කවුළුවෙන් රැස් පිවිස කොහි පිහිටියේ වන්නේද? වහන්ස, බටහිර බිත්තියෙහිය. බටහිර පිහිටියේද? පොළොවෙහිය. පොළොව නො පිහිටන්නේ නම් කොහි පිහිටියේද? භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දියෙහිය මහණෙනි, ඉඳින් දිය නොවන්නේ නම් කොහි පිහිටන්නේද? වහන්ස නොපිහිටියේය.

මැටි වලින් සැදූ උළු ගෙයක් තිබෙනවා. එයට උතුරු දිගින්, දකුණු දිගින්, පෙර දිගින් වා කවුළු වලින් හිරු රැස් ඇවිදින් බටහිර බිත්තියේ පිහිටනවා. (පෙර දිගින් හිරු නැගෙන නිසා) ඉහත ආකාරයට බිත්තියක් පිහිටන්නේ නැතිනම්, දියෙහි නැති නම් කොතැනකවත් නොපිහිටන්නේය.

එමෙන්ම, කබලිකාර ආහාරයේ රාගය නැත්තේ නම්, තෘෂ්ණාව නැත්තේ නම්, ඒ වගේම එස්සාහාරයේ, මනෝසංවේතනාහාරයේ, විඤ්ඤාණාහාරයේ, රාගය, තෘෂ්ණාව, ඇල්ම නැත්නම්, විඤ්ඤාණය පිහිටන්න තැනක් නැහැ. නාමරූප සකස් නැහැ. සංස්කාර සකස් වෙන්නේ නැහැ. ඊළඟට පුනර්භවය සකස් වෙන්නේ නැහැ. ජරා මරණ සකස් වන්නේ නැහැ. ඒ වගේම සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස සකස්වන්නේ නැහැ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවසානයේ දේශනා කරනවා, විඤ්ඤාණ ආහාරයේ රාගය නැත්තේ නම්, ඇල්ම නැත්තේ නම්, තණ්හාව නැත්තේ නම්, විඤ්ඤාණය නොපිහිටියේ, නොවැඩුණේ වෙයි. එහි නාම රූපයාගේ බැස ගැනීම නැත්තේය. යම් තැනක

නාම රූපයන්හි බැස ගැනීම නැත්තේ නම් එහි සංස්කාරයන් ගේ වැඩීම නැත්තේය. යම් තැනක සංස්කාරයන්ගේ වැඩීම නැත්තේ නම්, එහි මතු ඉපදීම නැත්තේය. යම් තැනක නැවත ඉපදීම නැත්තේ ද, එහි ජාති, ජරා, මරණ නැත්තේ නම් එහි ශෝක රහිතයි, පීඩා රහිතයි, දැඩි ආයාස රහිතයයි දේශනා කරන ලදී.

මේ ආකාරයට ආහාර හතරක් පවතිනවා. පැවැත්ම පිණිස, උපත සොයන අයට අනුග්‍රහ පිණිස මේ කබලිකාර ආහාර, එස්ස ආහාර, මනෝසංවේනනා ආහාර, විඤ්ඤාණ ආහාර. මේවා සම්මුතිය තුළ පරිහරණය කළත්, විදර්ශනාවෙන් දැක ඉවත් විය යුතුයි. අත්හැරිය යුතුය. මගේ නොවේ, මම නොවෙමි, මගේ ආත්මය නොවේ යනුවෙන් ධර්ම කථාවේ සඳහන් වන්නේ.

මේ අත්පිරාග සුත්‍රය අවබෝධ කරගෙන නත්පිරාග බවට පත් කරගත යුතුයි. ඉහත සඳහන් කළ සෙයින් ධර්ම කථාවට අනුව හේතු-ඵල ක්‍රියාව තමන්ට ගලපා බලන්න. ඔබගේ ජීවිතයට ගලපා සිදුවන ක්‍රියාවලිය විදර්ශනාවෙන් දකින්න.

මේ දෙසුමත් ඔබ සැමට චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධය පිණිස හේතුවේවා !

සාධු! සාධු! සාධු!

සුද්ධික සූත්‍රය

නමෝ තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස
 නමෝ තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස
 නමෝ තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස

බහුමපි පලපං ජප්පං න ජච්චා හොති බ්‍රාහ්මණො
 අනෙකසම්බු සංකිලට්ඨො කුහනං උපනිස්සිතො
 ඛනියො බ්‍රාහ්මණො වෙස්සො ශුද්ධො චණ්ඩාල පුක්කුසො
 ආරද්ධ වීරියො පහිතතො නිච්චං දළ්භ පරකමො
 පජ්ජොති පරමං ශුද්ධං එවං ජානාහි බ්‍රාහ්මණාහි

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් අද දවසෙහි මෙම උතුම් වූ ධර්ම දේශනාව සඳහා යොදා ගෙන තිබෙන්නේ සුද්ධික සූත්‍ර දේශනාවයි.

එකම සදහම් මඟක ගමන් කරන කල්‍යාණවන්ත, හිතවන්ත, පින්වන්ත වූ මවූ දෙමාපියන් සියළුදෙනාම හා සමගින් මෙතැන් පටන් හෝරාවක් පමණ කාලයක්, මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම, උතුම්ම මනුෂ්‍ය රත්නය වූ, ඒ මහා කරුණාවෙන් හා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන් අසම සම ගුණ සමුදායකින් හෙබි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, ඒ වීතරාගි දහමින් එක් සූත්‍ර දේශනාවක් ඇසුරු කොටගෙන, නිබ්බදාය, විරාගය, නිරෝධාය, උපසමාය, අභිඤ්ඤාය, සම්බෝධාය, නිබ්බාණාය පිණිසම

හේතුවන දහම් කතාවක් ශ්‍රවණය කරන්නටයි. බලාපොරොත්තු වන්නේ.

- නිබ්බදාය - ධම් සංවේගය පිණිස, මේ සසරෙහි අවබෝධයෙන් යුතු කළකිරීමක් ඇතිකර ගැනීම පිණිස.
- විරාගය - නොඇලීම පිණිස.
- නිරෝධාය - හටගත් සෑම දෙයක්ම නැතිවෙනවා කියන දහම දැකීම පිණිස.
- උපසමාය - රාගාදී කෙලෙස් වල සංසිදීම පිණිස.
- අභිඤ්ඤාය - අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය පටන් ධාතු, ස්කන්ධ ආයතනයන් පිළිබඳව පරිඥානවක්, මනාවූ අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීම පිණිස.
- සම්බෝධාය - දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය පිණිස .
- නිබ්බාණාය - නිවන් පිණිසමයි. මේ ධම්‍ය හේතුවන්නේ.

ඒ නිසා කාරුණික පින්වත් ඔබ සියළු දෙනාමත්, මේ රටෙහි හෝ ලොවෙහි කොතැනක හෝ සිට මේ දෙසුම ශ්‍රවණය කරන ඔබ සියළු දෙනාමත්, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති කරගත් මනාවූ ශ්‍රද්ධා ගුණයෙන් යුතුව මේ උතුම් දහම් පෙළ ශ්‍රවණය කරන්න.

අද දවසෙහි මේ දේශනාව සඳහා නියමිත වන්නේ සංයුත්ත නිකායෙහි බ්‍රාහ්මණ සංයුත්තයට අයත් “සුද්ධික සූත්‍ර දේශනාවයි”.

සුද්ධික භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා මුල් කරගෙනයි, භාග්‍යවතුන්

වහන්සේ මේ දේශනාව පවත්වන්නේ. ඉතාම කෙටි දහම් පෙළක් නමුත් අපට ඒ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ, උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය නැවත නැවතත් මනසිකාරය කරමින් අවබෝධයට ගන්නා අවස්ථාව දක්වා එය පුරුදු පුහුණු කරගන්නට පුළුවනි.

කාරුණික වූ පින්වතුන්, තථාගත බුදු රාජණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. දිනක් සුද්ධික භාරද්වාජ නම් වූ බ්‍රාහ්මණයෙක් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට පැමිණුනා.

“ සම්මෝදනීය කථං සාරාණියං වීථිසාරෙණා ”

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට යම් කෙනෙක් පැමිණෙනවා නම් ඒ හැමදෙනා හා සමගින් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සතුටු සාමිවියේ යෙදෙනවා. සතුටු සාමිවියේ යෙදෙනවා කියන අදහසින් බලාපෙරොත්තු වන්නේ සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් පවසන්නේ විරාගී අදහස් පෙළක්මයි. පින්වත් ස්වාමින් වහන්සේ නමක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතට වැඩම කළා නම් ගමනෙහිදී වැස්සෙන් පින්තෙන් හෝ පිණ්ඩපාත දානයෙන් කරදරයක් වූනේ නැද්ද? පහසු විහරණය සැකසුණාද? ආදී වශයෙන් ඒ පින්වත් ස්වාමින් වහන්සේලාගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා. ඒ වගේම උපාසක උපාසික පිරිසක් පැමිණුනා නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිත නිවෙන සතුටු කතාවක් ඒ වෙනුවෙන් සඳහන් කරනවා. යම්විටෙක දාන කථා, සීල කථා, සග්ග කථා, කාමානං ආදීනවං.... ආදී වශයෙන් දානයෙහි, ශීලයෙහි ඒ වගේම සුගතියෙහි තිබෙන ආනිශංස කාමයන්හි ඇති ආදීනව පිළිබඳව කෙටියෙන් නමුත් පෙන්වා දෙනවා.

ඕකාරං සංකිලේසං

රාගාදී කෙලෙස්වල තිබෙන අනිටු බව, භායානක බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙටියෙන් නමුත් සඳහන් කරනවා.

නෙකම්මෙ ආනිසංසං

ඉන් අනතුරුව නෛෂ්ක්‍රමයේ ආනිසංස පෙන්වා දෙනවා. ගෘහස්ථ ජීවිතයෙන් බැහැරවීම පළමුවන අදහසයි. නික්මීම කියන තැන පැවිදි ජීවිතයක පහසුවට සැබෑවයි. නමුත් ගෘහස්ථ ජීවිතයක ඒ නෛෂ්ක්‍රමය පුරුදු කිරීමට හොඳ අත්තිවාරමක්, තම ජීවිතයේම ඇතිකර ගැනීමට පුළුවනි.

ඇසෙන් නික්මෙන්න, කණෙන් නික්මෙන්න, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන් හා සිතෙන් නික්මෙන්න, යන අදහස් පෙළ ඔස්සේ ඔබට පරමාර්ථ ධර්මයෙන් යුතු අදහසක් ගන්නට පුළුවනි.

ඇසෙන් නික්මෙන්න යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද ?

ඇසෙන් රුව දකින්න වෙනවා ඇසෙන් රූප ආරම්භණ ගන්න වෙනවා. චක්‍ර ප්‍රසාදය මනාව පවතිනවා නම් ඇසට රූප ආරම්භණය සකස්වෙනවා. ජීවිතය පවත්වනවා කියන්නේ එයයි. එසේ නම් ඇසෙන් නික්මීම, නෙකම්මය ලෙස දකින්නෙ කෙසේද? සීලයෙහි පිහිටා ප්‍රසන්න යයි අස්සාදයට ගත්තත් පරමාර්ථ වශයෙන් එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට ගලපා බලමින්, හටගත් සෑම දෙයක්ම නැතිවෙනවා කියන, පුරුදු කරන ලද මනසින්, ඒ රූපාරම්භණය මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යයි උපාදානය කරගන්නේ නැහැ. සිතෙන් දැඩිව අල්ලා ගැනීමක් කරන්නෙ නැහැ. පැහැදිලියි නේද?

එසේනම් සීලයෙහි (කායික වාචසික සංවරයේ) පිහිටා ධර්මානුකූල ජීවිතයක් ගතකරන ගමනේ, ඇසෙන් රූප දකිනවා. ඔබට සොම්නස දැනෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එය ප්‍රතිකේෂ්ප කළේ නැහැ. ඔබට තම දරුවන් පවින් වළක්වා, යහපතේ පිහිටුවා, ශිල්ප ශාස්ත්‍ර, කියාදී යුතුකම් ඉටු කරන්නට පුළුවනි. එමෙන්ම ඔය ඇස් දෙකෙන් නික්මෙන මගක් , බ්‍රහ්මචාරියා මගක් (බඹසර) මේ උතුම් දහමට එකතු කර ගන්නට පුළුවනි.

සම්මුතියේ පිහිටා නුඹලා වෙනුවෙන් යුතුකම් කර, අස්සාදයේ පිහිටියත්, (සොම්නසේ) හටගත් සෑම දෙයක්ම නැතිවෙනවා. දරුවනේ මම වගේම නුඹලාත් හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් “සංඛ්‍යාත්‍යය” සංඛ්‍යායේ ස්වාභාවය අනුව හට අරගෙන, බිඳී, වෙනස් වෙලා යනවා. මම කියා හඳුන්වන මේ පුඤ්ජයත් දිරාගෙන යන විට, ලෙඩදුක් ඉදිරියේ මොන තරම් අසරණ වෙනවද? සොම්නසින් නුඹලා දෙස බැලුවත්, නුඹලාගේ වදන් ප්‍රිය බව දැනුනත්, හටගත් සෑම දෙයක්ම නැති වෙනවා. නුඹලත් දිරාගෙන යනවා. ලෙඩ දුක් වලට උරුමයි. ජීවිතය මරණයෙන් කෙළවර වෙනවා. ඒ නිසා ගුණධර අම්මා කෙනෙක්, පියාණන් කෙනෙක් ලෙසින් යුතුකම් කරනවා. රැකබලා ගන්නවා. නමුත් මගේය, මම වෙමි. මගේ වසගයේ පවතිනවා. මාගේ ආත්මය කියා හිතෙන් දැඩිව අල්ලා ගැනීමක් නැහැ. උපාදානයක් නැහැ නිමිති, අනු නිමිති ව්‍යංජන වශයෙන් ගෙන ඇලීම් ගැටීම් වලට අවස්ථාවක් සලසා දෙන්නේ නැහැ. එනම් සංස්කාර රැස්වෙන ආකාරයට මනස පුරුදු කරන්නේ නැහැ.

මෙතනදී සකස්වන්නේ ඇසෙහි නික්මීමයි. එනම් නෙකම්මයයි. තමාගේ ඇස කෙරෙහි වත් බැඳීමක් නැහැ මෙය හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත් යමකි. මේ ශරීරයේ පුඤ්ජය වගේ හිසේ තිබෙන කෙස් ගසේ පටන්, රෝම කුපයක පටන් සියල්ලම හටගත්තා වගේම නැතිවෙලා යනවා. ඇස් දෙකත්, කන් දෙකත්, නාසයත්, දිවත්, ශරීරයත්, මනසත් ඒ වගෙයි සම්මුතියේ මේ ඇස මගේ කියලා ලොව දුටුවත්, මේ ඇස මගේ, මමයි, ස්ථිරයි, සදාකාලික යි කියා මා පුරුදු කොට නැහැ. හටගත් සෑම දෙයක්ම නැති වෙනවා කියා ඇස ගැන දැන් මට දැනෙනවා. පරමාර්ථ ධර්මයට යටත් කර විදර්ශනා නුවණින් මනසිකාරය කරන්න පුළුවනි. එවිට ඇසට අරමුණු වන හැම ආරම්භණයක් විදර්ශනා නුවණින් වැටහෙන්නට පටන් ගන්නවා.

සම්මුතිය තුළ කැමතියි කියා කිව්වත් පරමාර්ථ වශයෙන් දැක රාගාදී ඇලීම් වලට, කෙලෙස් වලට අවස්ථාවක් සකස්

වෙන්නේ නැහැ, පැහැදිලියි නේ.

ඔය ආකාරයට කණෙත්ද නික්මෙන්න පුළුවනි, ස්වාමියා, බිරිඳ, දරුවන්ගේ අම්මා, අප්පච්චි කියා හඬ නැගුණත් ඔබ පිළිතුර දෙයි. ඔබ ජීවිත ගමන ආරම්භ කළ තැන සිට අවසන් හුස්ම පොද දක්වාම දුක සැප බෙදාගෙන , අවමන් කරන්නේ නැතුව ගරුකරමින්, ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ලෙන්ගතු කමින් ජීවිතය පවත්වනවා.

“බිරෝදකී භුතා”

කිරිසි වතුරයි වගේ ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රියමනාප වූ දැසින් බලමින්,

“අඤ්ඤමඤ්ඤං පිය වක්ඛුහි සම්පස්සන්තා”

ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රියදැසින් බලමින් කටයුතු කරනවා. නමුත් සම්මුතියේ පවත්වන “මම” කියන පුඤ්ජයත් මට අයිති නැතිනම්, පාලනයක් නැතිනම්, සම්මුතියේත් මගේ වුණු අම්මා, අප්පච්චි, දරුවා වුනත් මට අයිති වන්නේ කෙසේද? පින්වතුනේ, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශරීරයෙන්, මනසින් නික්මීම ඔය ආකාරයට අවබෝධයට ගන්නට පුළුවනිනේ. වඩාත් පුරුදු කළ මනසින් , පරමාර්ථ ධර්මය, සාමුක්කංසික දේශනාවකින් පුරුදු කළ නුවණ, විදර්ශනා නුවණක් ලෙස මේ ආරම්භණයන් පරිහරණය කිරීමට ඔබට පුළුවනි. එවිට ඇලෙන්ගෙන නැහැ ගැටෙන්නේ නැහැ.

සංග්‍රාමජීන් ස්වාමීන් වහන්සේ ගැන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා වගේ.

**ආයන්තීං නාහිනඤ්ඤි
පකමන්තීං න සොචති.**

එන්නිය දැක සතුටු වෙන්නෙත් නැහැ. බැහැර යන්නිය දැක සෝක කරන්නෙත් නැහැ. යන දහම් පෙළ හැම ආරම්භණයක් ඔස්සේම ඔබට වැටහෙයි. නික්මීම පැහැදිලියි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, භික්ෂුවක්, භික්ෂුණියක්, උපාසක, උපාසිකාවක් මුණ ගැසුණු විට, ලෞකික ජීවිතයන් සුවපත් කොට, නිවන් මගම අරමුණු කොටම කථා කළා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සුද්ධික භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා හා සමගිනුත් එවැනි කථාවක් සිද්ධ කළා. එහෙත් බොහොම කෙටියෙන් කතා කළේ.

සුද්ධික භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ට ගෞරව කොට, එකක් පසෙක වාඩිවී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙසේ සඳහන් කරනවා.

“න බ්‍රාහ්මණෝ සුඡ්ඤ්ඤි
කෝචි ලෝකේ සීලවාපි තපොකරං
විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ සො සුඡ්ඤ්ඤි
න අඤ්ඤා ඉතරා පජාති”

එහි අදහස නම් - ලෝකයේ කිසි බමුණෙක් සිල්වත් ද, තපස්කම් කරන්නේද එපමණකිනුත් පිරිසිදු වන්නේ නැහැ. ඒ බ්‍රාහ්මණයා විද්‍යාවෙන් හා වරණ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වෙනවානම් අන්න ඒ නිසාමයි පිරිසිදු වෙන්නේ. මෙයින් අන්‍ය වූ සෙසු ප්‍රජාව පිරිසිදු වෙන්නේ නෑ.

මෙතන සුද්ධික බ්‍රාහ්මණයා සඳහන් කරනවා සිල්වත් වූණත්, තපස්කම් කළත් ඉන් බ්‍රාහ්මණයෙක් පිරිසිදු වන්නේ නැහැ.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දහම තුළ සීලය යනු කායික, වාචික සංවරය නේ. කායික සංවරය ගැන සඳහන් කරන විට.

ප්‍රාණ ඝාතයෙන් වැළකීම.
නොදුන් දෙය ගැනීමෙන් වැළකීම.
කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීම.

ආදී වශයෙන් සඳහන් වෙනවා , එමෙන්ම

බොරු කීමෙන් වැළකීම.
කේළම් කීමෙන් වැළකීම.
පරුෂ වචන කීමෙන් වැළකීම.
හිස් වචන කථා කිරීමෙන් වැළකීම.

ආදී වශයෙන් වාචික සංවරය ගැන සඳහන් වෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ උතුම් දහම තුළ,

සබ්බේ සත්‍තා භවන්තු සුඛිත්තා
සියළු සත්ත්වයෝම සුවපත් වේවා

කියන අදහසින් මේ මෙත්තා සහගත සිතුවිලි සකස් කර ගැනීමට දේශනා කළේ.

‘නිහිත දණ්ඩ, නිහිත සත්‍ය ලජ්ජ දයා පන්න සබ්බ පාණ භූත හිතානුකම්පී’

දඬු මුගුරු ගන්න එපා අවි ආයුධ දරන්න එපා අවබෝධයෙන් යුතුව පාපයට ලජ්ජාවක් ඇති කරගන්න. සියළු ප්‍රාණීන්, භූතයන් කරෙහි දයාවන්ත, කරුණාවන්ත, හිතවන්ත කෙනෙක් වන්න. මේ අදහස් ගලපා බලන්න.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගිය භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකාවන්ට, මනුෂ්‍යයන්ට පමණකුත් නොවෙයි සියළු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි මේ දයාවන්ත බව, හිතවන්ත බව දක්වන්නයි ඉගැන්වූයේ, නමුත් බ්‍රාහ්මණ පිරිස නම් මේ දිසාවේ අයට පමණයි. මේ සීමාවෙන් එහා අයට පමණයි. මේ ගමේ සීමාවේ අයට පමණයි. එයින් එහාට නොවෙයි. මේ ඊතලය විද්දාම ඊතලය වැටෙන දුර ප්‍රමාණයක අයට පමණයි, ඔය වගේ සීමාවක් හදාගන්නට පුළුවනි. මේ නිසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව නම් අත්ත හිත - පරහිත බවයි. එනම් තමාට මෙන්ම අන් අයටද හිතවන්ත විය යුතු බවයි.

මෙමඬු සහගත සිතක් තිබෙන විට ඔබට දනෙනවා නේ.

මම නිදුක් වේමිවා! නීරෝගී වේමිවා! සුවපත් වේමිවා! කියන අදහසයි. මම නිදුක් වෙමි, නීරෝගී වෙමි, සුවපත් වෙමි, වෛර නැත්තෙක් වෙමි. සුවසේ ජීවිතය ගත කරන්නෙක් වෙමි. දුක් පීඩා නැත්තෙක් වෙමි. මේ අදහස තුළ සීලයෙන් ඔබත් මමත් මොන තරම් සමාධිගත හිතකට, පුරුද්දකට රැගෙන යනවද කියා ඒ හිතට ම ම දැනෙනවා.

මම නිදුක් වෙන්න නම් කයෙන් මනසින් සුවපත් වෙන්න ඕන. චිත්ත පස්සද්ධි, කාය පස්සද්ධි. චිත්ත මුදුතා, කාය මුදුතා චිත්ත ලහුතා කාය ලහුතා ආදී වශයෙන් මේ ශෝභන චෛතසිකවල යුගල ධර්ම පෙන්වා දුන් ආකාරයෙන්, සිතේ පස්සද්ධියක්, සිතේ නිවීමක්, සිතේ සැහැල්ලු බවත්, කයේ නිවීමක්, සැහැල්ලු බවත් ඇති වෙන්නට ඕන. තද ඇලීම (අභිජ්ඣා), දොම්නස්ස, (පටිසය) ගැටීම සිත තුළින් බැහැර වෙන විට රාගාදී කෙලෙස්වල සංසිදීමක් ඇති වෙන විට චෛතසික ධර්මත් නිවෙනවා. ඒ කාය පස්සද්ධියයි.

බොහෝ දෙනෙකුට තිබෙන්නේ කායික රෝග වලට වඩා සිතේ හටගන්න රෝගයයි. ඔළුවේ තිබෙන. අතේ තිබෙන, උරේ තිබෙන බරක් නම් පැත්තකින් තබන්නට පුළුවනි. “පින්සිදු වෙයි. මට මේ බරෙන් නිදහස් උදව් වෙන්න” කියලා කාටහරි කියන්න පුළුවනි.

ඒ වුණාට දැඩි ආශාවන්ගෙන් පිරිපුන් වුණු මනුෂ්‍යයන්ට, හිතේ, තියෙන බරට නින්ද යන්න නැහැ, සාපිපාසාව කුස ගින්න දැනෙන්නේ නැහැ. ඇස් දෙකෙන් කදුළු වැගිරුවේ නැති වුණාට හදවත් වලින් හිත් වලින් හඬ හඬා හිස් ආකාශය දෙස බලාගෙන සිටින විට ඒ සිත්වල සැනසිල්ලක් නැහැ. මම නිදුක් වෙමි, නීරෝගී වෙමි. සුවපත් වෙමි කියන තැන මම හිතින් සුවපත් වෙලා. හරියට පුළුන් රොදක් වගෙයි. මේ හිත පමණක් නොවේ කය පවා සැහැල්ලු වෙන විට ඒ තිබෙන සැනසිල්ල ‘ධම්ම පීතී සුඛං සෙති’ මේ උතුම් ධර්මයෙන් ලබන සුවයක් ලෙස ඔබට දැක ගන්නට පුළුවනි.

“පීතී මනස්ස කායො පස්සම්භති”

ඒ සිතේ කෙලෙස් බර නැති වෙලා යන විට චෛතසික ධර්මවල බර නැති වෙනවා. ඒ නිසා කයත් සැහැල්ලු වෙන්න පටන් ගන්නවා.

“සුඛං සුපතී, සුඛං පටිබුජ්ඣති න පාපකං සුපිනං පස්සති

මෙමනි වැඩිම නිසා ලබන ආනිසංස එකොළහ ගැනයි සදහන් කළේ. සුවසේ නින්ද යනවා සුවසේ නින්දෙන් පිබිදෙනවා නපුරු සිහින දකින්නේ නැහැ.....

මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ කර්මානුරූපව හව වක්‍රය තුළ ගමන් කරන විට අපි මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය දරාගෙන උපතක් ලැබූ විට, කාටද පින්වතුනේ ගිලන් වීමෙන්, දිරාගෙන යාමෙන්, මරණයෙන් ගැලවෙන්න පුළුවන්? තුන් ලොවක් සැනසූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පවා ගිලන් වුණා නේ. මහළු වයසට පත්වුණා නේ.

“පරිපකො වයො මයිහං - පරිතං මම ජීවිතං පහාය වො ගමිස්සාමි කතං මෙ සරණ මත්තනා”

මා දැන් දිරා ගොස්ය. මා දැන් ජීවිතය කෙළවරටම ඇවිදින්නියෙන්නේ. තව ටික කාලයකින් නුඹලා අත්හැරලා යන්ට වෙනවා. මෙහිදී ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ දහම් පෙළ මෙනෙහි කරන්න.

එහෙම නම්, හව වක්‍රය තුළ කර්මානුරූපව ගමන් කරන විට, ස්කන්ධ පඤ්චකයක් සහිතව උපත ලැබුවාම මේ ශරීර කුඩුව දිරාගෙන යනවා. ලෙඩවෙනවා මරණය සොයාගෙන ගමනක් නේ, ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයේ පටන් හැම හුස්ම පොදක්ම ජීවිතයේ කෙළවරට මරණයට නේ ළංවෙන්නේ, අනුමාන වශයෙන් අවුරුදු සියයක් (100) තිබුනොත් ඒ සියය කියන තැනටයි මේ

ලංවෙන්නේ. මොන මොන හේතු කිව්වත් තව වැඩිවීමක් හිතන්න බැහැනේ ජීවිතයේ යථාර්ථය එයයි. එසේ නම් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අසිරිමත් වූ ධර්මයට ලංවී, සීලයෙන් පරිපූර්ණ වූ ජීවිතයක් ගත කරන විට ඔය සිත් නිවෙනවා. ඔය කයට පහසුවක් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා.

කය ගිලන්ව, දැන දෙපය පමණක් නොවෙයි ඇඟිල්ලක් නමුත් සොලවා ගන්න බැරිව ඇදේ සිටියත්, ඔබ කියන්නේ නැහැ මම කයෙන් ගිලන්වෙලා කියලා. මනස සුවපත් වූ විට කායිකව දිරාගෙන ගියා ගිලන් වූ ශරීරයක් පැවැත්වූවත් ඔබේ සිතට දැනෙන්නේ මම සුවපත් කියලයි. හරියටම වැස්ස වැටෙන විට කුඩයක් ඔසවාගෙන යනවා වගෙයි. වැස්ස එක්ක ගැටෙන්න යන්නේ නැහැනේ. පින්වතුනේ, මහමඟ යනවිට ගල් - බොරළු මඩ ගොභොරු තියෙන්න පුළුවන්. එහෙත් එහි ගැටෙන්න නැතිව මිරිවැඩි සඟලක්, සෙරප්පු දෙකක් පැළඳ යනවා නේ. ගිලන් වූවත් ඒ ව්‍යාධියෙන් වැළකෙන්න බෙහෙත් කරනවා. මොන කරුමයක්ද කියා ගැටෙන්නේ නැහැ පටිඝයකට ආරම්භණයක් හදාගන්නේ නැහැ මම නිදුක් වෙමි. සුවපත් වෙමි. කියා ඔය හිත්වලට දැනෙනවා .

තුන් ලොවක් සැනසූ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ උතුම් සීල ධර්මයෙන් මොන තරම් සැනසිල්ලක් අපට දැනෙනවාද කියා හිතන්න .

මේ සුද්ධික භාරද්වෘජ බ්‍රාහ්මණයාණන් සඳහන් කළේ, යම් කෙනෙක් සිල්වත් නම් තපස්කම් කරනවා නම් එපමණකින් පිරිසිදු වන්නේ නැහැ. නමුත් යම් බ්‍රාහ්මණයෙකුට පිරිසිදු වෙන්නට අවශ්‍ය නම් විද්‍යාවෙන් හා වරණ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වෙන්න ඕන. නව අරභාදී බුදුගුණ සප්තකාශානා කරන විට ඒ විජ්ජාවරණ සම්පන්න ගුණය මතකයි නේ. අෂ්ට විද්‍යාවෙන් හා පසළොස් වරණ ධර්මයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවර ශීලය, ඉඤ්ඤ සංවර ශීලය, භෝජනයේ

මාත්‍රුඤ්ඤතාවය ආදී වශයෙන්, අපට විද්‍යා හා පසළොස් වරණ ධර්මයෙන් මේ උතුම් අනන්ත බුදු ගුණ අතර බුදු ගුණයක් සෙයින් අපි මෙතෙහි කරනවා. ඒ වාගේම අපි ඒ මග යන්නට උත්සහා කරනවා.

එහෙත් මේ සුද්ධික භාරද්වෘජ බ්‍රාහ්මණයාණන් වරණ ධර්ම හා විද්‍යාව ලෙස සඳහන් කරන්නේ, අපේ මේ උතුම් දහමේ සඳහන් අෂ්ට විද්‍යා පසළොස් වරණ ධර්ම නොවෙයි. බ්‍රාහ්මණ දහමේ විද්‍යාව ලෙස සඳහන් කළේ සාග්, යජුර්, සාම කියන මේ ත්‍රිවේදයමයි. බ්‍රාහ්මණයන්ගේ වරණ ධර්මයන් කිබුණා.

බ්‍රාහ්මණ ධර්මය ඉගෙන ගෙන ඒ මඟ ගමන් කරන්න කුඩා කාලයේ පටන් ඉගෙනගන්නවා. ඊළඟට ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරනවා. ඉගෙන ගෙන අවසන්වී ගෘහස්ථ ජීවිතයේදී විවාහයට පත්වී දරුවන් ලබා ඒ ජීවිතය ගත කරනවා. වානප්‍රස්ථ සන්‍යාසී නම් ඔවුන් බමුණු දහම කියමින් තැනින් තැනට ඇවිදගෙන යනවා ඊළඟට ඔවුන් සියල්ල අතහැර වනගත ජීවිතයට තාපස ජීවිතයකට ඇතුල් වෙනවා. එයයි බ්‍රහ්මචාරි, ගෘහස්ථ, වානප්‍රස්ථ සන්‍යාසී කියා සඳහන් කළේ. ඔවුන්ගේ සාග් යජුර්, සාම කියන ත්‍රිවේදයන් විද්‍යාවෙන් වගේම මෙන්න මේ වරණ ධර්මයෙන්ගෙන් පිරිපුන් අදහසයි, බ්‍රාහ්මණයන් සඳහන් කළේ ඔවුන්ගේ මග කියලා .

සුද්ධික බ්‍රාහ්මණයා සඳහන් කළේ යම් බ්‍රාහ්මණයෙක් සිල්වත් වුණත්, තාපසකම් කළත්, ඒ අය නියම වශයෙන් පිරිසිදු වන්නේ නෑ. නමුත් යම් කෙනෙක් විද්‍යාවෙන් එනම් ත්‍රිවේදය පිළිබඳ ඉහළටම ඉගෙනුම ලබා (ත්‍රිවේද ප්‍රාප්තව) ඔවුන්ගේ දහමට අනුව වරණ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වුණාමයි පිරිසිදු අය කියා කියන්නේ අනිකුත් ප්‍රජාව පිරිසිදු වන්නේ නෑ කියා සුද්ධික භාරද්වෘජ බ්‍රාහ්මණයන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අභියස සඳහන් කරනවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ දහම් කථාවේ උතුම් වූ සාරය, එනම් බඹසර ජීවිතකයට නිවන් මග අරමුණු කරගන්න හේතුවන දහම් කතාව පවතින්නේ එතනයි.

**බහුමිපි පලපං ජප්පං
න ජව්වා හෝති බ්‍රාහ්මණො
අනො කසම්බු සංකිලිට්ඨො
කුහනං උපනිස්සිතො**

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා බොහෝ ප්‍රලාප (තේරුමක් නැති වචන) කථා කරමින් ඉඳලා, ඇතුළත කුණු වෙලා කිලිටි වෙලා ඒවාගේම කුහක ජීවිතයක් ආශ්‍රය කරගෙන ජාති මාත්‍රයෙන් බමුණෙකු වන්නේ නැහැ. එහි ගත යුතු අදහසක් තිබෙනවා. එනම් ප්‍රලාප කථා කරනවා. ඒවාගේම ඇතුළත කුණු වෙලා. කුණු වෙලා කිව්වේ භෞතික වශයෙන් ඇතුළත ඉඤ්ජයෙන්ම කුණුවීමක් නොවෙයි. මේ රාග, දේවේෂ මෝහ ආදී කෙලෙස් නිසාමයි ඇතුළතින් කුණුවෙලා කියන අදහසයි. වර්තමාන පරිසරයේ පවා කෙනෙක් ගැන කියන්න පුළුවනි, මතුපිටින් පෙනෙන්න ප්‍රසන්න ඇඳුමින් සැරසී, මුතු මැණික්, රත්‍රන් පැළඳගෙන හිටියත්. යම් විටෙක යාන වාහන පරිහරණය කළත් නුඹ මහා නපුරු කෙනෙක්. හිතේ නපුරු අදහස් තබාගෙන මිහිරි වචන කතාකරන්න පුළුවන්ද? ඒ වගේම නුඹේ හිත නපුරුකමින් ඊර්ෂ්‍යාවෙන් කපටිකමෙන් පිරිලා. නුඹ හිතන්නේ කාට හරි කරදරයක් කරන්නමයි, තමන් උසස් කර අනෙක් අය පහත් කර නිරන්තරයෙන්ම තමා ගැන පමණක් සිතන, තෘෂ්ණාවෙන් යුක්ත කෙනෙක් හැබැවටම යහපත් කෙනෙක් නොවේ කියා, ඉන් අදහස් කළේ බාහිර පෙනුම කෙසේ වෙතත් ඇතුළත කුණු වූ, කිලිටි වූ අයෙක් හැටියටයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තව වචනයක් මේ ගාථාවෙහි සඳහන් කරනවා.

කුහනං උපනිස්සිතො

කුහකකම ආශ්‍රය කරනවා කියා කුහනා, ලපනා කියා කිලිටි ධර්ම දෙකක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. කුහනා යනු තමන්ගේ නැති ගුණ මතුකොට පෙන්වනවා කියන ඒකයි. වචනයෙන්,

ඇඳුමෙන් පැළඳුමෙන් වෙන්න පුළුවන්. චුත්‍යක් වැනි හැසිරීමෙන් වෙන්න පුළුවන්. ඇතුළත කිලිටි කරගෙන (නපුරුකම් කරගෙන) නැති ගුණ පෙන්වනවා. ඒ ලාභ ප්‍රයෝජන කීර්ති ප්‍රශංසා බලාපොරොත්තුවෙන් ඒ කුහනා ගුණයයි. කුහකකමයි.

ලපනා කියන්නේ ව්‍යාජයි. අව්‍යාජ නැහැ. කියන දේ නොවෙයි හිතේ තිබෙන්නේ. කරන දේ නොවෙයි ඇතුළත අභ්‍යන්තරයේ තිබෙන්නේ. හිතේ පවතින්නේ නරක දෙයක්මයි. දැඩිවූ ආශාවන්ගෙන්, තරඟවෙන්, වෛරයෙන්, ඊර්ෂ්‍යාවෙන් පිරිපුන් වූ කෙනෙක්. අන් අයට ජේන්න ලස්සනට ඇඳුමෙන්, හිනාවකුත් ඇතුළු ඉඳිවි. සමහරු කියන්නේ කපටි හිනාවක් කියලයි. කවුරුත් අරමුණ කරගෙන නොවෙයි, ධර්මය පැහැදිලි කරන්නටයි ඒ අදහස සඳහන් කළේ. කුහනා, ලපනා යන වදන්වල අදහස මෙසේ තෙරුම් ගන්න. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ එයයි. බොහෝ ප්‍රලාප දොඩවමින්, කුණුවූ - කිලිටි වූ හිතත් පවත්වාගෙන, නැති ගුණ මතුකර (කුහනා) ව්‍යාජ කෙනෙක් (ලපනා) ලෙසම ජීවත්වී නුඹ හිතනවා නම් ජාති මාත්‍රයෙන් පමණක් එනම් ඉපදෙන ආකාරයෙන් පමණක් බ්‍රාහ්මණයෙක් වෙනවා කියලා එහෙම වන්නේ නැහැ.

“කිං තෙ ජට්ඨාහි දුම්මේධ?
කිං තෙ අජ්ජන සාට්ඨියා
අබ්භන්තරං තෙ ගහණං
බාහිරං පරිමජ්ජසි”

එක්තරා අවස්ථාවකදී බ්‍රාහ්මණයෙකුට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා - අදුන් දිවිසම් ඇඳුමෙන්, ජට්ඨාක් හිසේ දරාගෙන ඉන්නවා. නමුත් බාහිර පෙනුම මොන තරම් පිරිසිදු කළත් ඊට පෙර පිරිසිදු කරන්නට වුවමනා කරන්නේ නුඹේ අභ්‍යන්තරයයි. හිත පිරිසිදු කරගන්නයි බාහිර පිරිසිදුකම අවශ්‍ය බව හැබැව ඒ වුණත් ඇතුළත පිරිසිදුකම වඩා උතුම්ය.

යම් කෙනෙක් මොන තරම් පෙනුම තිබුණත්, නපුරු

සිතිවිලි, වචන, ක්‍රියාවන් තිබෙනවා නම්, කෙනෙක් කියන්න පුළුවන් එයා ළඟටවත් යන්න එපා එයා නපුරු කෙනෙක් කියලා. එහෙත් වාමිව ඇදගෙන හිටියත්, මහා මිල මුදල් ධන ධාන්‍ය නැති වුණත්, කුඩා නිවහනක් තිබුණත්, හිත පිරිසිදු නම් එවැනි ජීවිත වටිනවා. ඔබට හිතෙන්නෙ ගුණබර අම්මා කෙනෙක් , පියාණන් කෙනෙක්, ගුණ යහපත් වූ මනුෂ්‍යයෙක් කියලයි ළඟට ගොස් වචනයක් හරි කතා කරන්න හිත නිවෙනවා. මේ වාගේ අය දකින විට මනුෂ්‍යයන් අතර දෙවියොත් ඉන්නවා කියලා දූනෙනවායි කියයි. ඔබේ ජීවිතයත් එවැනි ජීවිතයක් ද කියා බලන්න.

අපේ තරුණ දරුවෝ බොහෝ විටෙක කියන ආකාරයට, හිරු - සඳු ඇල්ලුවේ නැති වුණත්, මේ මහා පෙළවේ පය ගසා, දුර්ලභව ලබාගත් මේ මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ඒ උතුම් දහම තේරුම් ගෙන දහැම් ජීවිතයක සුපසන්බවත් ජීවිතයට යොමු කරගෙන ජීවිතය පවත්වනවා. අද රාත්‍රියේදී මාගේ ඇස් දෙක පිය වුණත් මගේ හිතට සැනසිල්ලක් තිබෙනවා. එවැනි ජීවිතයක් නම්, ඔබේ හිත පිරිසිදු හිතක් කියා ඔබට දූනෙවි.

පින්වතුන් , බාහිර පෙනුම වාමි වුණත්, සරල වුණත් ඔය හිත ධර්මයෙන් පොහොසත් විය යුතුයි. සප්ත ආර්ය ධනයෙන්, ශුද්ධා -සීල- වාග - ප්‍රඥා කියන සතර ගුණ සම්පත්තියෙන්, ශුද්ධා - වීර්යය - සති - සමාධි -ප්‍රඥාවන්ගෙන් පොහොසත් විය යුතුයි. මේ ආදී වශයෙන් ඔය ජීවිත සුපසන් වෙන විට අභ්‍යන්තරය සුපසන් වෙනවා. පිරිසිදු වෙනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මිලඟට දේශනා කරනවා

බන්ධියො බ්‍රාහ්මණො වෙස්සො
 සුද්ධො චණ්ඩාල පුක්කසො
 ආරද්ධ වීරියො පහිතත්තො
 නිව්චං දළ්භ පරක්කමො
 පජ්ජොති පරමං සුද්ධිං
 ඒවං ජනාහි බ්‍රාහ්මණො

බ්‍රාහ්මණය, මේ ආකාරයට කෙසේද පිරිසිදු වෙන්න කියා දූනගන්න.

මේ හඬ, දහම් පෙළ ඔබටත් ඇසෙනවා නම්, කෙසේද පිරිසිදු වන්න කියා ඔබත් සිතට ගන්න. පිරිසිදු වූ ජීවිතයක් ගත කරන ඔබත් මමත් ඒ පාරිශුද්ධ වූ ජීවිතය , අභ්‍යන්තරයෙන් අධ්‍යාත්මිකව ගත කරනවාද කියා ඔබට දූනෙන්න ඕන ඒ කෙසේද?

ආරද්ධ වීරියො - පටන් ගන්නා ලද වීර්යය
 පහිතත්තො - නිවන් පිණිසම මෙහෙය වන ලද සිත් ඇති.
 දළ්භා පරක්කම - දැඩි පරාක්‍රමයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම.

ඒ පටන් ගන්නා ලද වීර්යය, ඒවගේම නිවන් පිණිසම මෙහෙය වන ලද සිත් ඇතිව, දැඩි වූ පරාක්‍රමයෙන් යුක්තව කටයුතු කරනවා නම් ක්‍ෂත්‍රිය හෝ වේවා, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර හෝ වේවා, චණ්ඩාල වගේම පුක්කුස හෝ වේවා, ඒ ඕනෑම කෙනෙක් ම උත්තම වූ, පිරිසිදු වූ ඒ නිවනට පැමිණෙන්නට පුළුවන්. බ්‍රාහ්මණය අන්න ඒ ලෙසින් තේරුම් ගන්න යයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

එසේනම් සුද්ධික බ්‍රාහ්මණයාට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළත්, කෙසේද පිරිසිදු වෙන්න ඕන කියලා ඔබටත් මටත් ඒ ටික දූනෙන්න ඕනෙන් .

බාහිරව පිරිසිදු වෙන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමකට දේශනා කළා, පරිමණ්ඩල කොට මනා කොට රවුම් පද්මයක් වගේ මේ සිවුර පොරවන්න කියා. වීචරය එහෙත් මෙහෙත් එල්ලෙන්නෙ නැතිවෙන්න, එය පරිහරණය කරන්න කියලා . ඔබත් ඇදුමෙන් පැළඳුමෙන් සකස් වන විට මනාව ඒ බාහිර ප්‍රසන්න බව, හිත නිවන ආකාරයෙන් පවතින්නට ඕන. අඳින වස්ත්‍රයක අදහස ශීතල, උෂ්ණයෙන් වළකින්න. ඒවගේම මැසි මදුරුවන්ගෙන් ආරක්‍ෂාවෙන්න. ලජ්ජාව වසාගන්න. ශරීරය වසාගන්න. පින්වතුන් එවිට රාග, ද්වේෂ

මෝහ ආදී කෙලෙස්වලට යොමු වෙන්නේ නැහැ. එසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දහම අනුව බාහිර පිරිසිදු වෙන්න ඕන.

ඊට වඩා වැදගත් වන්නේ අභ්‍යන්තරයේ ඇතිවන පිරිසිදුකමයි. අන්න ඒ සඳහා ආරද්ධ වීර්යය - පටන් ගන්නා ලද වීර්යයක් තිබෙන්න ඕන. මේ අදහස බලන්න. “ආරහථ නික්ඛමථ යුඤ්ජථ බුද්ධසාසනෙ - ධුනාථ මච්චුනො සේනං නළාගාරංව කුඤ්ජරො”

ඉති ඉමස්මිං ධමම විනයෙ අප්පමනො විහෙස්සති පහාය ජාති සංසාරං දුක්ඛස්සනං කරිස්සති

පටන් ගන්න. නික්මෙන්න. මේ උතුම් බුදු සසුනේ වැඩ වඩන්න. මේ උතුම් බුද්ධ ශාසනයෙන් ගමන ආරම්භ කොට සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ වඩා , අර්ථ රසයෙන් ධර්ම රසයෙන් පිරිපුන් වූ මේ උතුම් දහමෙන් සැනසෙන්න කෙසේද?

නළගාරංව කුඤ්ජරො

මහා හස්ති රාජයෙක් බට දඬු වලින් සකස් කරන ලද ගෙයක් පහසුවෙන්ම පාගා කඩනවා වගේ, කෙලෙස් වලින් සකසන ලද මේ ගෘහය මේ ධාතු ස්කන්ධ, ආයතන වලින් සමන්තාගත, මේ සසර ගමනේ දුක් දෙන ගෘහය (ස්කන්ධ පඤ්චකය), තෘෂ්ණාව නැමති වඩුවා විසින් සාදන ලද ගෘහය නැති කර දමන්න. මේ ධර්ම විනයේ හැසිරෙන්න. සසර කෙටිකර ගන්න. සසර නැති කරගන්න.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන මේ දහම් පෙළ ඔබට දෙනෙතවා. ආරද්ධ වීර්යය යයි සඳහන් කළේ එයයි.

ආරම්භ ධාතු, නික්ඛම ධාතු, පරකකම ධාතු , ටාම ධාතු, ධීති ධාතු හැටියට දක්වුවා. උතුම් ශීලයේ පිහිටා මනා අවබෝධයෙන් පර්යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ කියන ත්‍රිවිධ ශාසනය කෙරෙහි

අවබෝධයෙන් පටන් ගන්න.

ආරම්භ ධාතු, නික්ඛම ධාතු - ගමන් කරන්න අරමුණක් තිබෙනවා. පින්වතුනේ නැගිට ගන්න බැරි සමහර ඇත්තෝ දණ ගාගෙන ගියා. සමහරවිට දැන - දෙපය ඔසවගන්නට බැරිව කෙදිරිලි හඬ ඔස්සේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දුටුවේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බෝධියයි. ඒ වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කරගෙන සුසුමෙන්, කෙදිරිලි හඬ ඔස්සේ පවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ, ඒ උතුම් දහම් පෙළ දෙනෙතවා. සැනසිල්ල හොයාගෙන යනවා. දුර්ලභව මුණ ගැසුණු, ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතය කල්දැමීමට වේලාවක් නැහැ. හැම ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයක් ඔස්සේ ජීවිතය අවසන් වේගෙන යන නිසා හැම ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයක් ඔස්සේම දහමට ලංවෙනවා.

පරකකම ධාතු -

අකුණු කෙටුවත්, වැහි වැටුණත්, තෙමුණත්, කුසගින්නේ හිටියත්, මොන දුක් කරදර පැමිණියත්, යම්තම් ශරීරය වසාගන්න වස්ත්‍රයක් පමණක් තිබුණත් මේ දහම මඟ යනවා කියන හැඟීම පවතිනවා ටාම ධාතු - ස්ථිරව හිතනවා ලෝකයේ සියල්ල අනිත්‍යය බව හැබෑව. මේ මඟ තුළ මෙහෙම වෙන්නට ඕන. මොන මොන කරදර පැමිණියත් ඒවා වළක්වා ගෙන ඉදිරියට යන්න ඕන කියා හිතනවා.

ආරම්භ ධාතු, නික්ඛම ධාතු, යයි පරකකම ධාතු, ටාම ධාතු, ධීති ධාතු යයි පස් ආකාරයකින් සඳහන් කළේ ඒ අදහසයි. යම් කෙනෙක් පිරිසිදු වෙන්නට මේ ආරද්ධ වීර්යය තියෙන්නට ඕන. නිවන් පිණිස මෙහෙය වූ සිතක් තියෙන්නට ඕන .

පින්වතුනේ, ඔබට සප්ත විසුද්ධිය මතකද? සීල විසුද්ධි, චිත්ත විසුද්ධි, දිට්ඨි විසුද්ධි, කංකාවිතරණ විසුද්ධි, මග්ගාමග්ග ඥාන දස්සන විසුද්ධි, පටිපදා ඥාන දස්සන විසුද්ධි, ඥාන දස්සන

විසුද්ධිය හතරයි. මේ හතර විස්තර කිරීමට මේ අවස්ථාව නොවෙයි. මේ හතර ගැන මනා අවබෝධයකට එනවිට සීලයෙහි පිහිටනවා රාගාදී කෙලෙසුන් බැහැර කරගෙන ආත්ම සංඥාව, සක්කාය දිට්ඨිය බැහැර කරගෙන සංසාර ගමනේ පටන් සැක තිබුණානම් කංකාවිතරණ විසුද්ධියෙන් මේවා බැහැර කරගෙන, මග්ගා මග්ග ඥාන දස්සන විසුද්ධියෙන් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන ආරම්භ කර පටිපදා ඥාන දස්සන විසුද්ධියට එන විට, උදය ව්‍යය ඥානය, භංග ඥානය, භයතු පටිධාන ඥානය, ආදීනව ඥානය, නිබ්බදානුපස්සනා ඥානය, මුඤ්චිතු කමායනා ඥානය, පටිසංඛාන ඥානය, සංඛාරුපෙක්ඛා ඥානය අනුලෝම ඥානය ගෝත්‍රභූ ඥානය, වශයෙන් නව මහ විදර්ශනා ඥාන වැටෙහෙන්න පටන් ගන්නවා.

ඥාන දස්සන කියන තැන,
 විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඥානං භොති
 බීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං
 කථං කරණියං නාපරං ඉඤ්ඤායාති

ඒ රහත්වෙන, කෙළවර තැනයි සඳහන් කළේ. නමුත් විමුක්තස්මිං කියන තැන, මිදුණා කියන තැන.

නිබ්බද්දං විරජ්ජති - විරග්ගං විමුච්ඡති
 විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති - ඥානං භොති

කියන මේ නිවන් පිණිසම මෙහෙයවන ලද මාර්ගය තුළ එකින් එක ගැලවී යන විට අත්හැර යනවිට ඇසත් , අරමුණත්, වක්ඛු විඤ්ඤාණයත් අත්හැරෙනවා. රාග, ද්වේෂ ආදී ඇලීම් - ගැටීම් බැහැර වී ඒ බව දැනෙන්න පටන් ගන්නවා . මේ ලෙසින් ඇස, කණ ආදී ඉඤ්ඤායන්ගෙනුත්, ඒවගේම පඨවි, අපෝ, තේජෝ, වායෝ, කියන ධාතු වශයෙනුත්, රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන ස්කන්ධ වශයෙනුත් කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් ආයතන , ධාතු , ස්කන්ධ වශයෙන් අත්හැරී, ගැලවී යන විට සක්කාය දිට්ඨිය බැහැර වී ආත්ම සංඥාවෙන් (දෘෂ්ටියෙන්)

බැහැරවී නිවන් මඟ පිණිසම මෙහෙයවන ලද සිතක් පවතිනවා. කියා ඔය සිත්වලට වැටෙහෙන්නට පටන් ගන්නවා. සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා සීලබ්බත පරාමාස යන දස සංයෝජනවල පළමුවන සංයෝජන තුන ගැලවීයාමයි සෝතාපන්න වෙනවා කියන්නේ. ඊට පෙරාතුවනේ චූල්ල සෝතපන්න කියා කියන්නේ. මම දැන් සෝවාන් කෙනෙක් වගේ මට දැනෙනවා. අරමුණ පරිහරණය කරන තැන මට දැනෙනවා කියා ඔබට ඒ චූල සෝතපන්න ස්වාභාවය දනගන්න, වැටෙහෙන්න පටන් ගනීවි.

පින්වතුනේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කළ ආකාරයට පටන් ගන්නා ලද විරියයෙන්, නිවන් පිණිසම මෙහෙය වූ සිතින් හා නිති දැඩි පරාක්‍රමයකින් යුක්තව කටයුතු කරනවා නම් ඤාතිය වුණත්, බ්‍රහ්මණ වුණත් , වෛශ්‍ය වුණත්, වණ්ඩාල වුණත්, පුක්කුස වුණත් (ඒ එදා සමාජය බෙදන ලද කොටස්) ඕනෑම කෙනෙකුට ඉතාම පාරිශුද්ධියට පත් වූ නිවන අරමුණ කර ගැනීමට පුළුවනි. ඔබටත් මටත් පුළුවනි. ඒ අධිෂ්ඨානය තබාගන්නට ඕන.

යම් වුවද අදහසක් පැවිදි ජීවිතයක හෝ උපාසක - උපාසිකා ජීවිතයක, නිවන අරමුණු කරගෙන පවතිනවා නම් ඒ නිවන අරමුණ කරගෙන දැඩි විරියයක්, ආරද්ධ විරියයක් නිවන පිණිස සිත් මෙහෙයවාගෙන දැඩි පරාක්‍රමයෙන් කටයුතු කරන්න. අවිච, වැස්ස, පින්ත, කුසගින්න, මදුරුකරදර, වේදනාව, හිසේ අමාරුව, තුනටිය දෙපයේ අමාරුව ආදී මේ සියල්ලම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කර දැක ගන්න. ගතවේගන - ගතවේගන අත්හැරගෙන - අතහැරගෙන යන මේ කාලය, 'බණ කිව්ණො' ලද මොහොත ඉතාම උතුම් මොහොතක් ලෙස දකිමින් නිවනම අරමුණ කරන්න. ඉතාම පාරිශුද්ධ වූ නිවන සියළුදෙනාටම ලබන්නට පුළුවනි.

සුද්ධික භාරද්වාජ බමුණා බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ යනවා. ඒ සුද්ධික භාරද්වාජ බමුණා මේ උතුම් බුදු සසුනට ඇතුළත් වී මේ මඟ ගමන් කොට තවත් එක්තරා රහත් වහන්සේ නමක්

බවට පත්වෙනවා.

ඔබටත් මටත් අපි සියළු දෙනාටම ඒ උතුම් වූ නිර්වාණවබෝධය පිණිසම මේ දේශනාවත් උපනිශ්‍රය වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

ඔබ සියළු දෙනාටම මේ උතුම් බුදු සසුනේදීම උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය වහ වහා අවබෝධ වේවා !

සාධු! සාධු! සාධු!